

Vsebina

NEMŠČINA.....	2
SLOVENŠČINA.....	5
ŽIVI TUJI JEZIK (3. IN 4. ŠOLSKA STOPNJA)	9
MATEMATIKA.....	13
STVARNI POUK	17
GLASBA.....	22
UMETNOST IN LIKOVNO SNOVANJE	25
TEHNIKA IN OBLIKOVANJE	30
GIBANJE IN ŠPORT.....	33
B. OBVEZNE VAJE	38
ŽIVI TUJI JEZIK (1. IN 2. ŠOLSKA STOPNJA)	38
PROMETNA IN MOBILNOSTNA IZOBRAZBA	38
C. PROSTI PREDMETI IN NEOBVEZNE VAJE	41
ZBOROVSKO PETJE	41
INSTRUMENTALNA GLASBA	41
GIBANJE IN ŠPORT.....	41
ODRSKA IGRA	41
GLASBENO SNOVANJE.....	41
LIKOVNO SNOVANJE	41
ŽIVI TUJI JEZIK.....	41
POSPEŠEVANJE INTERESOV IN NADARJENOSTI	41
POUK PRVEGA JEZIKA.....	42

NEMŠČINA

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Jezik je pomembno orodje za usvajanje sveta in kulture, razvijanje identitete in oblikovanje skupnosti. Naloga pouka nemščine v osnovni šoli je spodbujati pripravljenost in sposobnost učenk in učencev za ustno in pisno sporazumevanje, izmenjavo informacij in razmišljanje. To dosežemo z učenjem z jezikom in o jeziku, pri čemer upoštevamo individualne pogoje učenk in učencev in njihovo predhodno jezikovno znanje (nemščina kot prvi jezik, drugi jezik, tuji jezik). Cilj pouka je vzbuditi veselje do ukvarjanja z jezikom v različnih oblikah in tako spodbujati govorjenje, poslušanje, branje in pisanje.

Z ustrezno diagnozo in podporo je treba na podlagi danega poskrbeti za ohranjanje osnovnih in nadaljnjih bralnih spretnosti. Ukrepi za bralno motivacijo podpirajo razvoj bralnih spretnosti in so povezani z učno stopnjo učenk in učencev.

Sodobno poučevanje, ki je usmerjeno v svet, v katerem živijo osnovnošolek osnovnošolci, vključuje uporabo digitalnih medijev. S konstruktivno, ustvarjalno, reflektivno in kritično uporabo medijev pridobivajo učenke in učenci številne izkušnje. Digitalne medije in ponudbo uporabljajo kot vir informacij, za zabavo ter za ustvarjanje lastnih besedil in medijskih prispevkov, o katerih kritično razmišljajo. Akcijska in produkcijsko usmerjena učna okolja omogočajo celosten in ustvarjalen pristop k besedilom.

Sistematično razvijanje jezikovnih spretnosti (ustnih in pisnih) ima pri pouku nemščine pomembno vlogo, temelji na prejšnjih učnih izkušnjah učenk in učencev in ga je treba vedno obravnavati v povezavi z vsemi drugimi predmeti.

Didaktična načela (1. do 4. šolska stopnja):

Razvijanje jezikovnih spretnosti je naloga vseh predmetov; kompetenčnih področij ne smemo obravnavati ločeno drugo od drugega. Tako govorna kot pisna sporazumevalna zmožnost učenk in učencev se razvija od spontanih, v potrebe usmerjenih začetkov do sporazumevanja, ki je vse bolj usmerjeno v vsebino in obliko. Pri tem je temeljnega pomena vzorčna funkcija učiteljičinega in učiteljevega jezika.

S pomočjo ciljno usmerjenih individualnih in diferenciacijskih ukrepov na področju poslušanja, poslušanja drugih in krepitve bralnih spretnosti ter bralnega užitka je treba spodbuditi zanimanje za branje in ukvarjanje z različnimi besedili v knjigah in digitalnih medijih. Postopoma se razvijajo in širijo tudi zmožnosti za sprejemanje in jasno bralno samopodobo. Pri pouku naj bi raznolika raba jezika vodila k razumevanju funkcij in oblik jezika. Pridobivanje utrjenega pravopisa je podprto z ustreznimi pravopisnimi strategijami in tehnikami vadbe. Načrtovanje, sestavljanje in popravljanje besedil z različnimi nameni pisanja (pripovedovanje, informiranje, opisovanje, pozivanje) s pomočjo strategij so povezovalne sestavine procesov pisanja in jih je treba razvijati postopoma. Z eksperimentiranjem, aktivnim odkrivanjem, samostojnim ali skupnim razvijanjem in reševanjem problemov je treba prebuditi in ohranjati veselje do dela z jezikom. Učenke in učenci lahko to, kar so se naučili pri pouku, prenesejo tudi na svojo osebno rabo jezika in ga na koncu ciljno uporabijo. Uporabna področja so izbrana glede na raven šole in so usmerjena k učenkam in učencem.

Ta učni načrt navezuje na naslednje prečne teme: Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija¹, Entrepreneurship Education², Pospeševanje/promocija zdravja³, Informatična izobrazba⁴, Medkulturna izobrazba⁵, Medijska izobrazba⁶, Politična izobrazba⁷, Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti⁸, Spolna pedagogika⁹, Okoljska izobrazba za trajnostni

razvoj¹¹, Prometna in mobilnostna izobrazba¹², Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³

Časovni okvir za šolske naloge se prevzame iz poglavja „Šolske naloge“ v petem delu.

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Komunikacija in učinkovanje, Norma in spreminjanje, Vsebina in oblika ter Identiteta in diverziteta.

Vsebinska struktura obveznega predmeta Nemščina temelji na osrednjih predmetnih konceptih Norma in spreminjanje, Vsebina in oblika ter Identiteta in diverziteta. V celoti tvorijo temeljne vidike konceptualnega znanja pri pouku nemščine in predstavljajo krovni orientacijski okvir za izbiro uporabnih področij in z njimi povezanih kompetenc.

Norma in spreminjanje

Za jezik kot sistem znakov veljajo pravila. Primerjava in razmislek o različnih jezikovnih znakovnih sistemih iz otroškega sveta omogočata vpogled v raznolikost, prilagodljivost in spremenljivost jezikovnih norm.

Vsebina in oblika

Vzajemno delovanje vsebine in oblike je značilnost jezikovnih oblik izražanja. Začetno razumevanje tega medsebojnega odnosa odpira vpogled v različne jezikovne ravni in njihove učinke ob upoštevanju sobesedila in odnosov.

Identiteta in diverziteta

Jezik je povezan z osrednjimi vidiki posameznikove in skupinske identitete, npr. s spoznanji, čustvi in željami. Hkrati je jezik kot sredstvo sporazumevanja vedno izraz medindividualne in družbene raznolikosti, saj obstaja le v različnih variantah.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

Naloga predmeta Nemščina je razširiti različne prve jezike in jezikovne različice učenk in učencev na nemščino kot standardni jezik (avstrijska nemščina kot učni in izobraževalni jezik). Kompetenčnih področij ne smemo razumeti ločeno, temveč so med seboj povezana in jih je treba smiselno združevati. Tako pouk nemščine prebuja in spodbuja zanimanje za jezik in uživanje v njem pri poslušanju in govorjenju, branju in pisanju. Strategij mišljenja in reševanja problemov ne smemo le učiti, temveč moramo učenke in učence tudi podpirati pri njihovem samostojnem razvijanju preko aktualnega razumevanja izobraževanja in učenja.

Izobraževalne jezikovne zmožnosti se razvijajo na naslednjih kompetenčnih področjih:

Poslušanje (drugih) in govorjenje

Govorjenje v razredu je namenjeno posredovanju dejstev ter izražanju čustev, mnenj in razmišljanja. Vključeni so tako verbalni/besedni kot tudi para- in neverbalni signali.

Osnovna stopnja I: Poslušanje in govorjenje: Poudarek je na zavestnem poslušanju ter jasno izraženem in formalno pravilnem govorjenju kot podpornih ukrepov pri usvajanju pisnega jezika.

Osnovna stopnja II: Poslušanje (drugih) in govorjenje: Poudarek je na aktivnem poslušanju drugih ter monološkem in dialoškem govorjenju.

Branje

Pri pouku se glasno branje in bralne situacije namenoma ustvarjajo tako, da krepijo samopodobo bralke in bralca ter pospešujejo literarno kompetenco. Začenši z glasnim

branjem, odpira branje za razumevanje in analiziranje prebranega možnosti za interakcijo s svetom. Zanimanje za branje, pripravljenost za branje, bralne spretnosti in razumevajoče branje se razvijajo z uporabo različnih besedil v knjigah in digitalnih medijih v spodbudnem bralnem okolju.

Bralne strategije se sistematično uvajajo in redno vadijo z uporabo neumetnostnih in leposlovnih besedil. Učenke in učenci se jih naučijo uporabljati rutinsko in zavestno.

Pisno sporočanje

Na podlagi pripravljenosti učenk in učencev za sporazumevanje in sposobnosti, ki so jih pridobili pri govorjenju in pisanju (pravopisu), je cilj obravnavati konceptualna ustna in pisna besedila na ustvarjalen, vsebini, situaciji in naslovniku ustrezen način.

Pisanje (pravopis) in spoznavanje jezika

To področje vključuje upisumenjevanje, trajnostno obvladovanje omejenega pisnega besedišča na podlagi večdimenzionalnih učnih metod ter osnovni vpogled v funkcije in strukture nemškega jezika.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov (1. do 4. šolska stopnja):

2. šolska stopnja:

Kompetenčno področje Poslušanje (drugih) in govorjenje

Učenke in učenci znajo

- dokazati svoje jezikovne zmožnosti² v različnih pogovornih položajih o različnih temah, pri tem pa se držijo kulture komuniciranja^{7, 8, 9}.
- z vse večjo samozavestjo razviti jasen, izrazit in k standardnemu jeziku naravnan govor.

Kompetenčno področje Branje

Učenke in učenci znajo

- izboljšati tekočnost branja, vedno bolj zvočno strukturirati brati ter uporabljati začetne strategije branja za razumevanje besedila.
- s pomočjo izražati svoje mnenje o starosti primernih besedilih, vse bolj samostojno dojemati in razlagati tudi dejstva, ki niso izrecno navedena, ter uporabljati knjige in medije za pridobivanje informacij, širjenje znanja in za zabavo.^{4, 5, 12}

Kompetenčno področje Pisno sporočanje

Učenke in učenci znajo

- udejanjiti pisno motivacijo na podlagi ustnega pripovedovanja in uporabljati preproste pisne vzorce na način, ki je vezan na situacijo in na namen.
- preveriti vsebino in jezik enostavnih besedil, vključno s tistimi, ki so jih napisali sami, in jih po potrebi popraviti z uporabo prvih strategij predelave.

Kompetenčno področje Pisanje (pravopis) in spoznavanje jezika

Učenke in učenci znajo

- prepisati in napisati črke in znake v obliki, ki se približuje avstrijski šolski pisavi, in pri pisanju vedno bolj v pravilnem zapisu uporabljati obdelano besedišče.
- razčleniti enostavne zloženke na morfeme, prepoznati enostavna pravopisna pravila, jih ubesediti in vse bolj uporabljati v lastnih besedilih ter udejanjiti prve vaje urejanja in iskanja po abecedi.

- tvoriti besede z morfemi, jih segmentirati, spreminjati obliko in tako prepoznavati pomenske razlike ter zbirati besede, ki pripadajo istemu korenskemu morfemu.
- uporabljati ločila kot navodilo za izgovor, iz besed sestavljati skladenjsko pravilne stavke/povedi in razumeti funkcijo najpomembnejših besednih vrst.

Uporabna področja

- igrivo preizkušanje govornih položajev v govornih, jezikovnih igrah in igrah vlog ob upoštevanju obrazne mimike in kretenj
- dejavnostno in produkcijsko usmerjeno ravnanje na različnih področjih jezikovne zaznave
- razpravljanje, dogovarjanje in razmišljanje o skupinskih pravilih^{3, 7} in nenasilno oblikovanje komunikacijskih dejanj⁶
- ukvarjanje s stvarnimi in uporabnimi besedili, primernimi za šolsko stopnjo^{6, 12}
- kreativno, dejavnostno in produkcijsko naravnano urejanje izbranih otroških leposlovnih besedil iz knjig in digitalnih medijev s praktičnim, samostojnim delovanjem in aktivno uporabo čutov
- koriščenje povodov za pisanje, ob upoštevanju individualne pisne motivacije in pogojev
- kreativno pisanje ob upoštevanju življenja učenk in učencev in individualnega zanimanja za pisanje
- razčlenjevanje, iskanje podobnosti, sestavljanje, razstavljanje, pogosto pisanje besed
- ustno in pisno eksperimentiranje na področju fonološkega zavedanja
- skupno razmišljanje o jezikovnih pojavih v konkretnih govornih, bralnih in pisnih položajih

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Promocija/pospeševanje zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

SLOVENŠČINA

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Jezik je pomembno orodje za usvajanje sveta in kulture in merodajen za razvoj identitete. Pouk slovenščine, jezika narodne skupnosti, na Koroškem ima na primarni stopnji cilj, da razvije osnovno zmožnost jezikovnega sporazumevanja, ki se pridobiva in preizkuša v življenjskih, otroku primernih in kognitivno spodbudnih položajih. Slovenščina je lahko za posamezno učenko in posameznega učenca prvi ali drugi jezik ali jezik okolja. Ta različna jezikovna izhodišča in krajevne jezikovne danosti je treba upoštevati. Učenke in učence vodimo pazljivo in do njih spoštljivo k pravilnemu standardnemu in izobraževalnemu jeziku.

Učenke in učence podpiramo pri razvijanju jezikovne kompetence in jezikovnega zavedanja ter v njihovi individualni dvo- in večjezičnosti in medkulturni kompetenci.

Pouk slovenščine naj vzbuja veselje do učenja jezikov, spodbuja k rabi jezika in spravlja v zavest vrednoto dvo- in večjezičnosti.

Sistematsko grajenje kompetenc v standardnem in izobraževalnem jeziku¹⁰ (ustno in pisno) je v središču pouka slovenščine in ga je treba videti v povezavi z drugimi predmeti dvojezičnega pouka.

Didaktična načela (1. do 4. šolska stopnja):

Štiri kompetenčna področja Slušno razumevanje/Govorno sporočanje, Bralno razumevanje, Pisno sporočanje in Pisanje (Pravopis)/Spoznavanje jezika kot sistema je treba posredovati povezana drugo z drugim. Ustna in pisna sporočanja zmožnost učenk in učencev se razvija z diferenciranim poukom in kulturo raznolikih nalog v smeri razumljive komunikacije, katere uspešnost ima prednost pred rabo jezika brez napak.

Pridobivanje osnovne bralne sposobnosti omogoča učenkam in učencem, da berejo oz. glasno berejo starosti primerna besedila skoraj brez napak in tekoče. V začetniškem pouku podpirajo raznolike metode učenje branja, kot npr. optična pomagala, besedne piramide, bralne stopničke, besedne kače, besedne domine, besedni spomin ali bralne pahljače. Bralna sposobnost in bralna motivacija oblikujeta skupaj osnovo za to, da razvijejo učenke in učenci veselje do branja in da se le-to ohranja. Tako lahko dosegajo stalno napredovanje bralnih spretnosti in oblikujejo stabilni lastni bralni koncept.

Pri pisnem sporočanju je v središču proces pisanja. Načrtovanje, oblikovanje in obdelava besedil z različnimi nameni pisanja se razvija postopno s strategijami kot ubesedovanjem slik in nizov slik ali dopolnjevanjem/črtanjem besed in stavkov. Usvajanje pravopisa podpirajo primerne pravopisne strategije in tehnike vaj.

S konstruktivnim, kreativnim in kritičnim ravnanjem z mediji nabirajo učenke in učenci izkušnje pri sporazumevanju in razmišljanju o jeziku. Digitalne medije in ponudbe uporabljajo kot vir informacij in za oblikovanje lastnih besedil ter razmišljajo o njih.¹⁰

Raznolike metode in gradiva omogočajo ukvarjanje s pristnimi jezikovnimi zgledi in individualizirano učenje (npr. jezikovne, gibalne igre, igre vlog, dramska/gledališka pedagogika, otroške knjige, video in slušni (kratki) posnetki, nadaljnji avdiovizualni in digitalni mediji). Učna oseba zavzema pri tem kot jezikovni zgled odločilno vlogo. Ob raznoliko spremenljivih delovnih in socialnih oblikah uporabljajo učenke in učenci slovenščino v zanje vsebinsko pomenljivih položajih in okoljih. Raba jezikovnega portfelja jih podpira pri razmišljanju o njihovem napredovanju pri učenju jezika.

Učni načrt navezuje na te prečne teme: Medkulturna izobrazba izobrazba⁵, Politična izobrazba⁷, Jezikovno izobraževanje in branje¹⁰, Prometna in mobilnostna izobrazba¹²

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Vsebinska zasnova predmeta Slovenščina se ravna po centralnih predmetnih konceptih Komunikacija in učinkovanje, Norma in spreminjanje, Vsebina in oblika ter Diverziteteta in identiteta. V svoji celoti oblikujejo osnovne vidike konceptualnega védenja za pouk slovenščine in predstavljajo nadrejeni orientacijski okvir za izbor uporabnih področij in z njimi povezane kompetence.

Komunikacija in učinkovanje

vključujejo uspešno, naslovnici in naslovniku primerno in ciljno naravnano interakcijo v različnih sporazumevalnih položajih z upoštevanjem sobesedila in odnosa ter razmišljanja o njih.

Norma in spreminjanje

označujeta jezik kot sistem znakov, ki je podvržen pravilom. Učenke in učenci poznajo različne jezikovne sisteme (npr. prve jezike, jezike okolja, pogovorne jezike, izobraževalne jezike, slikovne jezike, tuje jezike) in jih lahko primerjajo med seboj. Vejo, da na jezikovne norme vplivajo družbene spremembe in da se stalno razvijajo.

Vsebina in oblika

si ogledujeta skupno igro jezikovnih struktur in vsebinskih nalog in načinov učinkovanja jezika (npr. funkcija prikazovanja, izražanja, pozivanja). Vsebinsko učenje in postopno usvajanje jezikovnih struktur sta povezani drugo z drugim.

Diverziteta in identiteta

se nanašata na celostno in obširno jezikovno izobrazbo in branje, ki priznava, da oblikuje identiteto celotni človekov repertoar z upoštevanjem povezave kognitivnega, socialnega, jezikovnega in kulturnega razvoja, in podpira njegov razvoj. Jezikovni pouk opogumlja učenke in učence, da se znajdejo večjezično gibčno, strpno in spoštljivo v globalizirani, večjezični kulturi in družbi.⁷

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

Pouk slovenščine se ravna po učnem načrtu za nemščino, po Skupnem evropskem referenčnem okviru za jezike Evropskega sveta in po regionalnem kompetenčnem modelu „Kompetenčnih opisnikov za učni predmet Slovenščina“ na Koroškem. Kompetence, ki naj bi jih usvojili, se razdelijo na štiri kompetenčna področja

- poslušanje/govorjenje,
- branje,
- pisno sporočanje in
- pisanje (pravopis)/spoznavanje jezika.

Kompetenčna področja so tesno povezana drugo z drugim, se medsebojno pogojujejo, so skupaj s centralnimi predmetnimi koncepti jedro učnega predmeta in se postopno usvajajo v sinergiji s poukom nemščine.

Področje **poslušanja/govorjenja** je temeljni pogoj za razvoj govorjenja in se osredotoči na zaznavanje posameznih glasov, besed, besednih skupin in razumevanje sporočil v enostavnih jezikovnih položajih iz vsakdanjika. Govorjenje se razdeli na monološko in dialoško govorjenje (pogovarjanje). Vodi od enostavnih, kratkih sporočil do sposobnosti dajanja kratkih informacij in oblikovanja enostavnega pogovora.

Branje je osnova za vseživljenjsko učenje v smislu refleksivne osnovne izobrazbe. Obsega razumevanje na ravni besede, stavka in besedila ter odkrivanje informacij in vsebin v enostavnih besedilih različnih dolžin in sega od globalnega razumevanja do razumevanja podrobnosti.

Pisno sporočanje obsega sposobnost, da se ustno pripovedovane vsebine prenesejo v slikovno in pisno obliko, širi pisna kompetenca – izhajajoče iz besed, delov stavkov in stavkov – na pisanje besedil in uporablja prve strategije pisanja za obdelavo in predelavo besedil.

Področje **pisanja (pravopisa)/spoznavanja jezika** obsega opismenjevanje, trajno obvladovanje omejenega pisnega besedja ter osnovne vpoglede v funkcijo in strukturo slovenskega jezika. S primerjavami nemščine in slovenščine se spravljajo v zavest podobnosti in razlike in izpostavlja njuna vloga v dvojezični komunikaciji.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov (1. do 4. šolska stopnja):

Učenke in učenci usvojijo v nadaljevanju opisane kompetenčne cilje postopoma in ob upoštevanju njihovega jezikovnega predznanja in njihovega individualnega jezikovnega in učnega stanja.

Uporabna področja so vsebinsko povezana z osrednjimi predmetnimi koncepti in kompetenčnimi področji, podpirajo usvajanje kompetenc,, treba jih je obvezno udejanjiti in samoodgovorno oblikovati. Naloga učne osebe je, s katerimi temami obdela uporabna področja.

2. šolska stopnja:

Kompetenčno področje Poslušanje/Govorjenje

Učenke in učenci znajo

- povedati, kar želijo, ob uporabi ponujene govorne in jezikovne pomoči, druge pozorno poslušati in se udeleževati enostavnih pogovornih položajev ob upoštevanju dogovorjenih pravil.
- z vedno večjo prepričljivostjo na osnovi starosti primerne besedja razločno, izrazito in k zbornemu jeziku naravnano govoriti in vedno bolj uporabljati normirane jezikovne vzorce v vsakdanjih govornih položajih.

Kompetenčno področje Branje

Učenke in učenci znajo

- vedno bolj samostojno brati in razumeti besede, skupine besed, stavke in kratka besedila ter poiskati v starosti primernih (tudi njim glasno prebranih) besedilih s konkretno pomočjo (npr slike, sezname besed) poiskati vsebine, povedati svoje mnenje o njih in izpeljati enostavne sklepe.
- dojeti in obnoviti enostavne poteke dogajanja in povezave v (glasno) prebranih enostavnih besedilih.

Kompetenčno področje Pisno sporočanje

Učenke in učenci znajo

- izhajajoče iz ustnega pripovedovanja udejanjiti z enostavnimi skupinami besed, stavki ali kratkimi besedili željo po sporočanju ter uporabljati enostavne stavčne vzorce glede na situacijo.
- napisati stavke in kratka besedila in jih po potrebi po navodilu predelati.

Kompetenčno področje Pisanje (pravopis)/Spoznavanje jezika

Učenke in učenci znajo

- prepisati črke in znake v obliki, ki se približuje avstrijski šolski pisavi, jih napisati po predstavi ter pri pisanju kratkih stavkov ali besedil vedno bolj pravilno uporabljati pridelano besedje v pravopisno pravilnem zapisu.
- deliti besede in besedne prvine, spoznavati enostavna določila pravopisa ter opraviti prve vaje urejanja in iskanja s slovarjem.

- oblikovati oz. členiti z enostavnimi deli besed primerne besede, spreminjati besede in njihove oblike z deli besed in spoznavati pomenske razlike ter zbirati besede, ki spadajo k besednemu korenu.
- spoznavati spremembo pomena kakega stavka s pomočjo stavčnih melodij in z uporabo ustreznih končnih ločil, razumeti najpomembnejše besedne vrste v njihovi funkciji, iz besed sestavljati in dopolnjevati skladenjsko pravilne stavke ter pridobivati razumevanje za časovne oblike v naravnih položajih in besedilih.

Uporabna področja

- igrivo preizkušanje govornih položajev v igrah govorjenja, z jezikom in vlogami ob upoštevanju naglaševanja, mimike in gestike⁵
- oblikovanje pravil za skupino in za pogovore in razmišljanje o njih ter nenasilno oblikovanje sporazumevalnih dejanj⁷
- ustno preizkušanje na področju fonološkega zavedanja (zlogovanje, rime besede idr.)
- izvajanje določenih dejanj s pomočjo stvarnih in uporabnih besedil
- kreativna, na dejanje in produkcijo naravnana obdelava izbranih književnih besedil (otroška književnost) za širjenje besedja z vodenim praktičnim delom in aktivno rabo v smislu gledališko-pedagoških vaj idr.
- koriščenje povodov za pisanje, izhajajoče iz slikovnih predstavitev in prvih besed ali ustno pripovedovanega, z upoštevanjem motivacije za pisanje in individualnih pogojev
- vodeno (kreativno) pisanje (nakupovalni sezname, telefonski zapis, dnevnik, besedila v oblaki idr.)
- vaje urejanja in iskanja po abecedi; razčlenjevanje/segmentiranje, odkrivanje podobnosti, sestavljanje, razdeljevanje in pogosto pisanje besed
- skupno razmišljanje o jezikovnih pojavih v izbranih oz. znanih govornih, bralnih in pisnih položajih¹⁰

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Promocija/pospeševanje zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

ŽIVI TUJI JEZIK (3. IN 4. ŠOLSKA STOPNJA)

„Živi tuji jezik“ poučujemo na 1. in 2. šolski stopnji kot obvezno vajo in na 3. in 4. šolski stopnji kot obvezni predmet.

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Pouk tujega jezika v osnovni šoli ima za cilj razviti osnovne jezikovne sporazumevalne kompetence, ki se jih otroci učijo ter jih uporabljajo v življenjskih, otroku primernih in kognitivno spodbujevalnih položajih. V središču je usvajanje sposobnosti jezikovnega delovanja za obvladovanje vsakdanjih, zelo enostavnih jezikovnih položajev ob uporabi osnovnih jezikovnih sredstev in starosti primernih strategij učenja jezikov.¹⁰ Pri tem vključujemo prejšnje izkušnje učenk in učencev z učenjem jezikov.

Pouk tujega jezika naj spodbuja veselje in zanimanje za učenje jezikov in navdušuje za rabo tujega jezika – tudi kot jezikovni most k nemščini in drugim prvim jezikom učenk in učencev. Pouk omogoča prav na tej starostni stopnji trajne spodbude za vseživljenjsko učenje jezikov, razvoj medkulturne zavesti in ukvarjanje z lastno identiteto, ki dobiva ob srečanju s tujim jezikom nove impulze. V globaliziranem, večjezično zaznamovanem svetu⁷ je naloga šole in družbe, da izgrajuje sposobnost medkulturnega delovanja, navezuje na izkušnje učenk in učencev z večjezičnostjo in kulturno raznolikostjo ter pospešuje razvoj pozitivne drže do jezikovne raznovrstnosti.

Didaktična načela (1. do 4. šolska stopnja):

Cilj pouka tujega jezika je na primarni stopnji gradnja osnovne sporazumevalne sposobnosti delovanja, zato so v ospredju sporazumevalne spretnosti. Kompetenčna področja poslušanja, govorjenja, branja in pisanja pa ne usvajamo posamezno, temveč v medsebojni kombinaciji in s podporo več čutov in medijev.

Usvajanje glasovne in pisne podobe se odvija korakoma in cilja na oblikovanje fonološkega zavedanja. Posamezne glasove v besedi se sčasoma vedno jasneje slišijo, ponavljajo in urejajo. Ta spretnost pomaga pri učenju novih besed in predstavlja osnovo za branje in pisanje.

Učiteljica ali učitelj posreduje osnovno besedje in sistematično sledi jezikovnemu razvoju učenk in učencev. Strukturne značilnosti tujega jezika se implicitno pridobivajo na tej starostni stopnji ob ustreznih vsebinah in nalogah. Kretnje, mimika, drža, gibanje in ustrezne metode in gradiva podpirajo posredovanje in razumevanje. Raznolike delovne in socialne oblike omogočajo učenkam in učencem, da uporabljajo tuji jezik čim pogosteje v zanje vsebinsko pomembnih položajih in okoljih, pri čemer ima uspešno sporazumevanje prednost pred rabo jezika brez napak. Učiteljica ali učitelj deluje kot jezikovni zgled in se sporazumeva prednostno v ciljnem jeziku. Uporaba avdiovizualnih in digitalnih medijev⁶ ustvarja dodatne možnosti za ukvarjanje z avtentičnimi jezikovnimi zgledi in za srečavanja z jezikom in kulturo.

Obdelana tematska področja se nanašajo na življenjski in izkušenijski svet učenk in učencev ter se na različnih šolskih stopnjah obdelujejo ponovno in poglobljeno. Tematizirajo osebno okolje in počutje (družina in prijateljstva, prosti čas in šola, bivanje in okolje, telo in občutki) ter družena in kreativna področja (potek leta in praznovanja, svet in gospodarstvo¹³, narava in tehnika, otroška književnost in mediji, svet fantazije in umetnosti). Tuji jezik je treba tudi po fazah uporabljati na vseh šolskih stopnjah pri pouku drugih predmetov (z izjemo nemščine in slovenščine) kot učni in delovni jezik.

Pospeševanje metajezikovnih védenj (govoriti o jeziku) dosegamo s primerjanjem z drugimi jeziki, kot so prvi jeziki otrok, drugi jezik, drugi tuji jezik ali narečja. Pri tem upoštevamo strategije in izkušnje dotedanjih procesov učenja jezikov in srečavanj z jeziki.

Učni načrt se ukvarja z naslednjimi prečnimi temami: Medijska izobrazba⁶, Politična izobrazba⁷, Jezikovno izobraževanje in branje¹⁰, Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Osrednji predmetni koncepti oblikujejo jedro učnega predmeta in ga strukturirajo. Učenje tujega jezika v osnovni šoli temelji na naslednjih treh konceptih:

Komunikacija in učinkovanje

se osredotočata na jezikovno primerno interakcijo v vsakdanjih sporazumevalnih položajih. V ospredju je sporazumevalni namen. Učenke in učenci razumejo, da so sporočila vedno del določenega sobesedila oz. okolja.

Pomen in oblika

se osredotočata na različne funkcije, ki jih morejo imeti jezikovna dejanja. Koncept povezuje receptivna (poslušanje, branje) in produktivna (govorjenje, pisanje) s strukturami in normami jezika. Učenke in učenci spoznavajo pomen različnih jezikovnih sredstev (izgovarjava/poudarek, besedje, strukture) za praktično uporabo jezika.

Kultura in družba

gledata na jezik kot prvino, ki oblikuje odnose¹⁰ in omogoča, da predstavljamo lastno življenjsko situacijo v določeni kulturi oz. družbi in jo soočamo z drugimi kulturami. Učenke in učenci spoznavajo vrednost tujega jezika kot jezikovnega mosta in se odprto in spoštljivo ukvarjajo z drugimi kulturami. Ta koncept je tesno povezan s prečno temo Medkulturna izobrazba.

Predmetne koncepte je treba povezati med seboj, starosti primerno obdelati in upoštevati pri izboru in posredovanju tem in vsebin.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

Skupni evropski referenčni jezikovni okvir za jezike Evropskega sveta (SEJO 2001 in CEFRCompanion Volume 2018) s kompetenčnimi stopnjami od A1 do C2 je temelj za kompetenčne modele v učnih načrtih za živi tuji jezik na primarni in sekundarni stopnji. Učni načrt za osnovno šolo se ravna po kompetenčnih stopnjah pre-A1 in A1; A1 se na sekundarni stopnji dopolnjuje in utrjuje. Kompetenčni opisi 4. šolske stopnje služijo kot referenčna točka za 5. šolsko stopnjo.

Kompetence naj usvojijo na področjih poslušanja, govorenja, branja in pisanja. Potrebna jezikovna sredstva (besedje, strukture, izgovarjava/poudarek) so integrativni del štirih navedenih kompetenčnih področij. Ta se ne razumejo hierarhično, temveč medsebojno povezano.

Poslušanje

je temeljni pogoj za razvoj jezikovne kompetence in se osredotoča na akustično in semantično zaznavanje posameznih glasov, besed in besednih skupin ter na razumevanje sporočil v poznanih vsakdanjih govornih položajih.

Govorjenje

se dogaja po SEJO kot "jezikovno sporočanje" (monološko govorenje) in "jezikovno sporazumevanje" (pogovarjati se) in vodi od zelo enostavnih, kratkih sporočil do spretnosti dajanja kratkih informacij in oblikovanja (zelo) enostavnega pogovora, če je del jasno določenega, poznanega vsakdanjega okolja.

Branje

se razvija na ravni posameznih besed in besednih skupin tja do razumevanja enostavnih sporočil in stavkov ob upoštevanju razvoja otrokovih interesov.

Pisanje

se osredotoča na prepisovanje in prenašanje posameznih besed in besednih skupin tja do pisanja zelo enostavnih, kratkih stavkov po predlogi. Na primarni stopnji je težišče na poslušanju in govorjenju. Branje in pisanje pridobivata v poteku posameznih šolskih stopenj večji pomen.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

2. šolska stopnja:

Kompetenčno področje Poslušanje

Učenke in učenci znajo

- zaznati in razumeti besede in kratka sporočila (vprašanja, izjave, navodila) o poznanih temah in vsebinah, če se govori zelo počasi, jasno in razločno s podporo več čutov (eventualno z uporabo avdiovizualnih in digitalnih medijev)
- zaznati in razumeti informacije iz kratkih slušnih besedil z omejenim besedjem o poznanih temah in vsebinah, če se govori zelo počasi, jasno in razločno s podporo več čutov.

Kompetenčno področje Govorjenje

(ustno sporočanje in ustno sporazumevanje)

Učenke in učenci znajo

- z veččutno podporo zavestno ustno sooblikovati in ponavljati glasove in že usvojene besede in fraze ob čim bolj razumljivem izgovoru in poudarku.
- z že usvojenimi besedami in frazami podajati kratke informacije o poznanih temah in vsebinah.
- se z že usvojenimi jezikovnimi sredstvi sporazumevati v kratkih dialogih o poznanih temah in vsebinah ob upoštevanju osnovnih pogovornih pravil.

Kompetenčno področje Branje

Učenke in učenci znajo

- celostno prepoznavalno skupaj brati in razumeti kratke besede in fraze ter jih povezovati s situativnim okoljem, če so prej usvojili glasovno in pisno podobo.

Kompetenčno področje Pisanje

Učenke in učenci znajo

- napisati kratke besede in fraze po predlogi in zaznavati razlike med glasovno in pisno podobo.

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Pospeševanje/promocija zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

MATEMATIKA

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Pri pouku matematike na primarni stopnji izoblikujejo učenke in učenci stabilno razumevanje za števila in operacije, prim. poglavje *Die Entwicklung des kindlichen Rechnens* v priročniku *Die schulische Behandlung der Rechenschwäche* (ZMIZR, 2018), se učijo delati s podatki in njihovimi predstavitvami^{4, 6, 13}, razvijejo osnovne in podporne predstave o količinah in razumevanje za merjenje¹ ter usvojijo osnovne koncepte geometrije. Izhodišče za to so vedno opažanja in dejavnosti iz življenjskega sveta učenk in učencev, ki se jih lotevamo oz. jih spodbujamo in sistematiziramo pri pouku. Učenke in učenci doživljajo matematiko v raznolikih poučevalnih in učnih okoljih tudi kot jezik, v katerem lahko kaj povejo in se izmenjujejo z drugimi^{5, 6, 10}. V fsredišču je nadaljnji razvoj predmetnih in nadpredmetnih kompetenc učenk in učencev, posebej tudi v smislu refleksivne pedagogike o vlogi spolov⁸.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

Osnovni kompetenčni model temelji na leta 2009 vpeljanih izobraževalnih standardih in povezuje vsebinska kompetenčna področja z naslednjimi procesi:

- modeliranje
- operiranje
- komuniciranje in utemeljevanje
- reševanje problema

Modeliranje pomeni prenos stvarnega položaja v matematični model, matematično obdelavo modela in ponovno povezovanje rezultatov z izhodiščnim položajem. V širšem smislu spada k modeliranju tudi oblikovanje stvarnih nalog k danim matematičnim opisom.¹

Operiranje pomeni delo s števili, količinami in geometrijskimi predmeti, izpeljavo aritmetičnih in geometrijskih ter pripravo oz. interpretiranje tabel in grafičnih predstavitev podatkov.^{4, 6, 13}

Komuniciranje pomeni prikazovanje in interpretiranje matematičnih stvarnih položajev z uporabo starosti primerne strokovnega jezika in ustreznih prikazovalnih oblik ter opisovanje in primerjanje načinov razmišljanja in obdelave oz. mogočih rešitev.^{6, 10}

Utemeljevanje pomeni prikazovanje in koriščenje povezav, posebej pojasnjevanje, ali je mogoča rešitev pravilna ali napačna.

Reševanje problema pomeni spoznavanje matematičnih povezav, oblikovanje bistvenih vprašanj in domnev ter odkrivanje in koriščenje ustreznih strategij reševanja.² K tem strategijam spadajo (sistematično) preizkušanje, priprava skic in tabel ter koriščenje analogij.

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Pouk matematike na primarni stopnji temelji na naslednjih štirih vsebinskih kompetenčnih področjih:

- Števila in podatki
- Operacije
- Količine
- Ravnina in prostor

Področje **Števila in podatki** obsega razvijanje stabilnega številskega razumevanja z upoštevanjem različnih vidikov števil (npr. glavno število, vrstilno število, mersko število) ter vpogled v strukturo in prednosti decimalnega sistema mestnih vrednosti, zaokroževanje,

delo z enostavnimi predstavljalnimi oblikami kot seštevalnimi oznakami, tabelami in stolpčnim oz. paličnim diagramom ter izoblikovanje kvalitativnega pojma verjetnosti.^{1, 10}

Področje **Operacije** obsega ustno, polpisno in pisno^{1, 4} računanje na osnovi utrjenega razumevanja za operacije ter opravljanje grobih izračunov¹ in preskusov.

Področje **Količine** obsega primerjanje količin, merjenje količin s pomočjo normiranih merskih enot, zapisovanje, interpretiranje in preračunavanje merskih enot, približno določitev količin s pomočjo ustreznih pomožnih predstav¹ ter računanje s količinami.

Področje **Ravnina in prostor** obsega spoznavanje, poimenovanje in prikazovanje geometrijskih predmetov in njihovih prostorskih odnosov, igrivo in načrtno delo z geometrijskimi objekti ter ugotovitev obsega in površine enostavnih ravninskih likov.

Didaktična načela (1. do 4. šolska stopnja):

Poleg didaktičnih načel v splošnem delu učnega načrta veljajo za učni predmet Matematika naslednja posebna načela:

- Variiranje prikazovalnih oblik in ponazarjanje
- Dejavno usvajanje razumevanja za števila in operacije ter osnovnih geometrijskih predstav
- Raznolikost mogočih rešitev in spoznavanje povezav
- Funkcije vaje

Variiranje prikazovalnih oblik in ponazarjanje

Stalno menjavanje prikazovalnih oblik – dejavno, slikovito, verbalno, simbolično – podpira po eni strani oblikovanje številskega razumevanja, vpogleda v strukture operacij, razumevanje za matematične simbole in utrjevanje strokovnojezikovnih pojmov¹⁰, po drugi strani pa odkrivanje strategij reševanja. Raba ustreznih didaktičnih gradiv in ponazoritev pospešuje razvoj stabilnih osnovnih predstav. Tako se lahko izognemo enostranski navezavi na določena didaktična gradiva oz. predstave.

Dejavno usvajanje razumevanja za števila in operacije ter osnovnih geometrijskih predstav

Dejavno ukvarjanje z ustreznimi didaktičnimi gradivi pospešuje kognitivni razvoj, oblikovanje strokovnega jezika^{1, 10} in trajnost pridobljenih matematičnih spoznanj. Sistem mestnih vrednosti usvajamo in utrjujemo s pomočjo strukturiranih gradiv. Preštevanje omejuje osnovne vpoglede v decimalni sistem in je neugodno za odločno operiranje; ločitev od preštevanja je zato zelo prednostno. Z dejanji kot nagnjenjem teles, odvzemom mejnih ploskev, gubanjem papirja ali obseganjem in polaganjem ploskev izoblikujemo stabilne osnovne predstave.

Raznolikost mogočih rešitev in spoznavanje povezav

Pouk matematike na primarni stopnji je aktivno odkrivajoč in se osredotoča na matematične povezave, vzorce in strukture.⁴ Razvoj stabilnega razumevanja pospešujejo na primer naloge zamenjavanja, parov, obračanja, analogij in preskusov. Posebnega pomena so naloge podvajanja in "moč števila 5". Različne poti reševanja raziskujemo, primerjamo in uporabljamo s pogledom na razumevanje in fleksibilnost. Procese kot primerjanje, urejanje, dodeljevanje, ovrednotenje, abstrahiranje, posploševanje, konkretiziranje in nalikovanje/analogiziranje redno vključujemo v pouk in jih sistematiziramo, da pospešujemo logično mišljenje in sposobnosti za reševanje problemov.^{1, 4}

Funkcije vaje

Raznolike vaje pospešujejo trajnostno oblikovanje matematičnih kompetenc. Tako se osredotoča na primer vaja operacij na pridelavo matematičnih povezav. Pri vajah za spretnosti utrjujemo oz. avtomatiziramo osnovne naloge (npr. ena in ena, pošteevanka) in postopke (npr. risanje pravokotnika z danimi dolžinami, pisni računski postopki). Napak se lotevamo v pouku konstruktivno kot možnosti za učenje.²

Ta učni načrt navezuje na naslednje prečne teme: Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija¹, Entrepreneurship Education², Informatična izobrazba⁴, Medkulturna izobrazba⁵, Medijska izobrazba⁶, Politična izobrazba⁷, Jezikovno izobraževanje in branje¹⁰, Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³

Napotki za vsebinska kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

Števila in podatki

Razvijanje stabilnega številskega razumevanja udejanjimo ob situacijah iz življenjskega sveta učenk in učencev ter ob raznolikih razčlembah in ponazoritvah (npr. pikasti vzorci) števil. Razumevanje za mestno vrednost usvajamo s strukturiranimi gradivi. Razhajajoči se način govorjenja in pisanja števil ("inverzija desetice in enic") tematiziramo. Delo z ulomki na 4. šolski stopnji izhaja iz izkušenj deljenja in se udejanji le v zvezi s konkretnimi ponazoritvami.

Učenke in učenci zbirajo podatke iz svojega življenjskega sveta in jih predstavljajo oz. interpretirajo njihove prikaze.^{6, 13} Enostavne kombinatorne naloge preštevanja (npr. Koliko dvohodnih menijev je mogoče sestaviti iz dveh mogočih predjedi in 3 mogočih glavnih jedi?) raziskujemo s poskušanjem, vedno bolj sistematično prikazujemo in rešujemo.⁴ Ob konkretnih stvarnih položajih usvajamo kakovostne pojme (npr. *nemogoče*, *neverjetno*, *verjetno*, *gotovo*) za verjetnost dogodkov. Dogodke primerjamo glede na njihovo verjetnost s pojmi kot *manj verjetno*, *enako verjetno* ali *bolj verjetno*.^{7, 10}

Operacije

Računske operacije in njihove povezave usvajamo in interpretiramo ob praktičnem dejanju oz. z ustreznimi didaktičnimi gradivi (pri aditivnih računskih operacijah npr. z dodajanjem, pomnoževanjem, zlaganjem, dopolnjevanjem, odvzemanjem, zmanjševanjem in odcepljanjem; pri multiplikativnih računskih operacijah npr. z večkratnim združevanjem, časovno-postopnim oz. prostorsko-istočasnim razmnoževanjem, večkratnim razčlenjevanjem, deljenjem in merjenjem). Da pospešujemo fleksibilnost računanja, je treba posebej polagati pomembnost na razumevanje povezav med operacijami in na odkrivanje in uporabo različnih strategij reševanja in pravil računanja. Uporaba namestnikov pri nalogah obračanja pripravlja uvedbo spremenljivk na sekundarni stopnji. Seštevanje "ena in ena" in pošteevanka razvijemo postopno iz jedrnih nalog. Ena in ena obdelamo na 1. šolski stopnji in čim bolje utrdimo ter avtomatiziramo na 2. šolski stopnji; malo pošteevanko obdelamo na 2. šolski stopnji in čim bolje utrdimo ter avtomatiziramo na 3. šolski stopnji. Na 1. šolski stopnji je eventualno še mogoče tematizirati naloge z analogijo na aditivnem področju znotraj tretje desetice. Račune z več koraki razumljivo dokumentiramo ("polpisno računanje") in pripravimo usvajanje pisnih postopkov⁴. Vsaj ob uvedbi pisnega deljenja naj bi multiplikacije in subtraksije v mislih ločili in napisali. Fokus je na enomestnih številih oz. čistih desetih.

Količine

Oblikovanje pojmov se dogaja ob dejavnem ukvarjanju s konkretnimi predmeti. Načelo merjenja in primerjanja količin je pri tem bistveno. Da izoblikujemo razumevanje za različne pomene velikosti, enote in mere, uporabljamo pri merjenju najprej tudi nenormirane enote. Za normirane enote razvijemo osnovne predstave. Poglobljanje razumevanja količin poteka z obdelavo raznolikih stvarnih položajev in stvarnih nalog ter aditivnimi in multiplikativnimi

primerjavami (npr. za 2 cm krajše, dvakrat tako težko). Denarne zneske zapisujemo v več oblikah in od 3. šolske stopnje tudi z dvomestnimi decimalkami. Neobhodne prekoračitve pri računanju rešujemo s pomočjo pretvorb.^{1, 13}

Ravnina in prostor

Oblikovanje pojmov poteka dejavno z dejavnostmi kot grajenjem, poustvarjanjem, polaganjem, pokrivanjem, prelivanjem, oblikovanjem, gubanjem, napenjanjem, rezanjem, risanjem, nagnjenjem ali obračanjem, ki pospešujejo tudi igrivo oblikovanje in ustvarjalno dejavnost. Lege v prostoru opisujemo s pojmi kot *med*, *poleg*, *na*, *zunaj* in *znotraj*, *v sredini*, *levo* in *desno*, *spredaj* in *zadaj*, *zgoraj* in *spodaj*.¹⁰ Prostorsko predstavo razvijamo oz. utrjujemo z opisovanjem odnosov med legami¹⁰, udejanjenjem in oblikovanjem opisov poti^{4, 10} in z delom z načrti in gradbenimi načrti za kockasta poslopja oz. pripravo le-teh. Posebnega pomena je spoznavanje oz. nadaljevanje geometrijskih vzorcev, posebej osnosimetričnih likov. Ob ravnanju z geometrijskimi predmeti, njihovem poimenovanju in opisovanju naj raziskujemo njihove lastnosti in medsebojne odnose. Trikotnik, štirikotnik, kvadrat, pravokotnik, krog, kocko, kvader, kroglo, cilindar, piramido in stožec razlikujemo po konkretnih značilnostih, pri čemer je treba posebej paziti na razlikovanje kvadrata in kocke, pravokotnika in kvadra ter kroga in krogle. Kvadrata naj bi spoznali kot posebne pravokotnike in kocke kot posebne kvadre. Pri raziskovanju teles odkrivamo in opisujemo površine, robove in kote. Pri kvadratih, pravokotnikih in iz njih sestavljenih likih opravljamo tudi izračune obsega in površine. Vzpostavljanje povezav z delom s količinami je bistven del pouka na tem vsebinskem področju.

Kompetenčni opisi, uporabna področja:

2. šolska stopnja

Kompetenčno področje Števila in podatki

Učenke in učenci znajo:

- razstaviti, primerjati, urediti in raznoliko uporabljati števila do 100; s strukturiranim materialom prikazovati, brati in pisati števila do 1000.
- pridobivati podatke iz svojega življenjskega sveta in jih prikazovati s stolpičnim in paličnim diagramom; interpretirati stolpične in palične diagrame ter piktograme.

Kompetenčno področje Računske operacije

Učenke in učenci znajo:

- fleksibilno izvajati ustne in polpisne računske operacije seštevanja in množenja v številskem območju 100.
- prepoznavati, opisati, nadaljevati in dopolniti aritmetične vzorce
- modelirati dejanske oziroma ustno ali slikovno predstavljene stvarne situacije.

Kompetenčno področje Količine

Učenke in učenci znajo:

- si predstavljati vrednosti, podane z normiranimi merskimi enotami (kg, m, l, h, €, c; novo: dag, dm, cm, min, s), in interpretirati navedbe velikosti oz. količin; izmeriti velikosti oz. določiti količine in zapisati rezultate z ustreznimi merskimi enotami; uporabljati razmerja med merskimi enotami; zapisati količine na različne načine (sestavljeno in enovito).
- odčitati in si predstavljati čase na pol in četrto ure; računati s količinami v prepostih stvarnih položajih.

Kompetenčno področje Ravnina in prostor

Učenke in učenci znajo:

- prepoznati in poimenovati lastnosti ravninskih likov in teles; igrivo in načrtno delati z ravninskimi liki in telesi, zlasti s simetričnimi predmeti.
- uporabiti ravnilo za risanje in merjenje.
- prepoznati, opisati, nadaljevati in dopolniti geometrijske vzorce.

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Pospeševanje/promocija zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

STVARNI POUK

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Osrednja naloga stvarnega pouka je podpirati učenke in učence pri tem, da raziskujejo svet, spoznavajo svoje neposredno in posredno okolje in pridobivajo védenje o svetu. Osnovno stvarnopoučno izobraževanje navezuje na izkušnje, ki jih prinesejo učenke in učenci iz predšolske socializacije s seboj, in pospešuje usvajanje osrednjih predmetnih konceptov in kompetenc, ki so potrebni za nadaljnjo izobraževalno in življenjsko pot. Bistven cilj stvarnega pouka je, da učenke in učence pospešuje ter od njih zahteva, da razumejo svoje naravno, kulturno, socialno in tehnično okolje v njegovih povezavah. V smislu razmišljujoče osnovne izobrazbe osvajajo svet z diferenciranim ogledovanjem in razumevanjem, da se v njem vedno bolj zavestno usmerjajo, aktivno prispevajo k njegovemu oblikovanju in samostojno delujejo. Učenke in učenci prevzemajo odgovornost in spoznavajo, da je za vsakim dejanjem predhodna odločitev, ki temelji na ocenitvi, ovrednotenju ali presoji. V nadaljevanju si ustvarijo učenke in učenci svoj vrednostni sistem in razvijajo svojo sposobnost menjave perspektiv in svojo empatijo. V opisih kompetenc, ki naj bi jih usvojili, je treba ozavestiti učenke in učence glede raznolikih pogledov na resničnost ter pozicijo človeka – posebej učenk in učencev – v tej resničnosti. Stvarni pouk obsega v svoji večperspektivnosti področja družbenih, zgodovinskih, političnih, geografskih, gospodarskih, fizikalnih, kemijskih, tehničnih, bioloških in ekoloških povezav s svetom in tako ponuja vsem učenkam in učencem osnovo za skupne pomenske vsebine. Stvarni pouk je osrednji učni predmet za ukvarjanje z medpredmetnimi kompetencami (osebnostne, družbene in učnometodne kompetence) ter s prečnimi temami v smislu globalne odgovornosti in izobrazbi za trajnostni razvoj,¹¹ trajnega gospodarjenja^{2,13} in razvoja osebne socialne zavzetosti in družbene solidarnosti⁷.

Didaktična načela (1. do 4. šolska stopnja):

Stvarni pouk je večperspektivno ukvarjanje s kompetenčnimi področji, ki izhaja iz predstav, konceptov in vprašanj učenk in učencev in vključuje medpredmetne vidike. Stvarni pouk potrebuje jasno zgradbo in učenkam in učencem razumljivo strukturo. Zaznamujeta ga oblikovanje učnih okolij ter udejanjenje ustreznih socialnih in poučevalnih oblik in vključuje učenje v projektih in na obšolskih učnih krajih.

Učne osebe spoznajo predhodno védenje učenk in učencev in ga koristijo kot za učenje učinkovito osnovo individualiziranega pouka. Povezujejo strokovno védenje, pedagoško in strokovnodidaktično znanje, ukvarjajo se z individualnimi interesi, močnimi stranmi in razvojnimi potenciali, kažejo odprtost in pripravljenost za menjavo perspektiv in zaznavajo diverziteto učne skupine kot možnost.

Učne procese je treba organizirati tako, da osnujemo spretnosti ter znanja, spoznanja in drže. Naučijo se stroki primerni načini dela ter oblike učenja, ki vodijo k samostojnemu ukvarjanju z življenjsko resničnostjo in samostojnemu usvajanju védenja. Cilj je ovrednotiti oceniti presoditi pridobljeno védenje in prenesti lastne inovativne pristope rešitve na nova stvarna dejstva/problemske naloge.

Jezikovno izobraževanje in branje v stvarnem pouku¹⁰ se udejanja z doslednim povezovanjem objektivnosti in jezikovnosti po načelu za predmet občutnega jezikovnega pouka – za jezik občutnega predmetnega pouka.

Ta učni načrt navezuje na naslednje prečne teme: Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija¹, Entrepreneurship Education², Pospeševanje zdravja³, Informatična izobrazba⁴, Medkulturna izobrazba⁵, Medijska izobrazba⁶, Politična izobrazba⁷, Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti⁸, Spolna pedagogika⁹, Jezikovno izobraževanje in branje¹⁰, Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj¹¹, Prometna in mobilnostna izobrazba¹², Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Osrednji predmetni koncepti v stvarnem pouku so razlagalni in spoznavalni vzorci za opisovanje in urejanje elementarnih pojavov in stvarnih dejstev. Ponujajo nadrejeni orientacijski okvir za izbor kompetenčnih področij ter z njimi povezanimi kompetencami in so usklajeni s trenutnim in prihodnjim pomenom za učenke in učence.

Vsak koncept obstaja sam zase in se navezuje na kompetenčno področje ali povezuje več kompetenčnih področij.

Identiteta, diverziteta, interesi in oblast

Ljudje in skupine imajo različno izoblikovane možnosti vplivanja na druge, različne interese, stališča in poglede, zaradi katerih morejo nastati neenakosti in konflikti znotraj družbe. Ugotoviti je mogoče regionalne, kulturne, socialne in ekonomske neenakosti, diskutirati o njih, jih ovrednotiti in sklepati iz njih za lastno agiranje.

Energija, ohranjanje in spreminjanje

Za naravoslovne, tehnične in družbene procese in razvoj je koriščenje energije bistven pogoj. Energija teče, se pretvarja in se ne izgubi. Snovi se spreminjajo, a ne izginejo.

Čas, razvoj, trajanje in spremembe

Družbeni, zgodovinski, geografski, gospodarski, tehnični, naravoslovni in ekološki razvoj zadeva vse ljudi in utemeljuje stalne spremembe⁸. Tem odgovarja usmeritev izobrazbe na sedanjost in prihodnost.

Prostor in življenjsko okolje

Naravni in kulturni prostori so osnovne dimenzije človekove biti. Ljudje koristijo, oblikujejo, spreminjajo, ogrožajo in varujejo te življenjske prostore.

Življenje in prilagajanje, struktura in funkcija

Družbeni in naravoslovni razvoj in procesi določajo življenje in se stalno prilagajajo. Strukture in funkcije so neposredno med seboj odvisne.

Sistemi in medsebojno vplivanje, vzroki in posledice

Živa bitja in predmeti vplivajo drug na drugega in tako spreminjajo svoje stanje. Bistveno je pri tem razumevanje za globalno prepletenost individuuma s svojim fizičnim, socialnim, gospodarskim, naravoslovnim, zgodovinskim in političnim okoljem.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

Stvarni pouk stremi po usvojitvi različnih predmetnih kompetenc, ki so združene v kompetenčna področja. Pri tem nastajajo možnosti navezovanja za učne ponudbe učnih predmetov v nadaljevalnih šolah. V stvarnem pouku pa je treba na njih gledati medpredmetno in povezovalno.

Družboslovno kompetenčno področje

Usvojitev kompetenc omogoča učenkam in učencem aktivno udeležbo v družbenem življenju in sodelovanje v demokratičnih potekih. Spoznavajo zanje pomembne socialne, politične in kulturne vidike raznih skupnosti, odnosov^{3, 9}, javnih ustanov in storitev (npr. občinske uprave) in razmišljajo o njih ter prevzemajo odgovornost zase, za skupnost in svoje okolje.² Diverziteto zaznavajo kot obogatitev, pospešujemo empatijo in strpnost^{3, 9} ter pripravljamo solidarnost in civilni pogum^{3, 9}. Pospešujemo metode objektivnega sporazumevalnega ukvarjanja, predvsem analiziranja, razpravljanja, utemeljevanja, presojanja in sodelovanja. Srečavanje s temami medkulturne izobrazbe, politične izobrazbe⁷, z otrokovimi pravicami⁷ in reflektivno pedagogiko o vlogi spolov in enakosti pospešuje razvoj otrokove osebnosti tudi glede na globalno odgovornost in izobrazbo za trajnostni razvoj.¹³

Naravoslovno kompetenčno področje

Odnos človeka do nežive in žive narave je treba oblikovati pod vidikom okoljske izobrazbe za trajnostni razvoj¹¹. Ljudje so del narave, koristijo, spreminjajo in oblikujejo naravne in življenjske prostore. Za odgovorno ravnanje z njimi potrebujemo razumevanje za biološke, fizikalne, kemijske in ekološke povezave ter vpogled v teme kot pospeševanje zdravja in seksualna pedagogika. Učenke in učenci doživljajo in razlikujejo pomembne naravne pojave, razvijajo naravoslovno mišljenje in usvajajo metode naravoslovnega dela in raziskovanja. Le-te obsegajo predvsem eksperimentiranje, raziskujoče učenje, opazovanje in določanje ter domnevanje, povpraševanje in razmišljanje, utemeljevanje in sklepanje. Po lastnih izkušnjah in na osnovi eksemplarnih in zanje pomenljivih primerov srečavanja in ukvarjanja z osnovnimi vprašanji odnosa med človekom in naravo vodimo učenke in učence do elementarne naravoslovne izobrazbe.

Geografsko kompetenčno področje

Usvojitev kompetenc se kaže v orientaciji in odkrivanju naravno nastalih in kulturno ustvarjenih prostorov kot npr. pokrajinskih oblik in drugih geografskih danosti ter naravnih pojavov s pomočjo geografskih orientacijskih sredstev (načrt, zemljevid, kompas ...). Vpogledi v polarnost človekovega vplivanja, spremembe in ogrožanja in spoznanja o njih prispevajo tudi k prometni in mobilnostni izobrazbi. Odvisnosti in prepletenosti med človekom in prostorom, trajnostni prostorski razvoj ter odgovorno ravnanje z resursi naravnega prostora jasno obdelujemo ob različnih lokalnih, regionalnih, nacionalnih in globalnih vidikih in glede na globalno odgovornost in izobrazbo za trajnostni razvoj¹³. Razmišljujoče ukvarjanje z informacijami iz medijev⁶ o prostorih in življenjskih položajih od blizu in daleč pomaga učenkam in učencem pri tem, da razvijajo svoje védenje o raznolikosti, svojevrstnosti in neenakosti človekovih življenjskih okolij⁸ in svojo predstavo o svetu. Pri tem pospešujemo poleg metod učenja za specifični predmet tudi pridobivanje in dokumentiranje informacij ter kritično ravnanje z mediji.⁶

Zgodovinsko kompetenčno področje

Razvoj otrokovega zanimanja in razumevanja za časovne strukture in zgodovinska vprašanja je prav tako pomembno kot izoblikovanje razmišljujoče zgodovinske zavesti. Učenke in učenci doživljajo učinke časovnih struktur in postopkov svojega življenjskega okolja in se naučijo samostojne orientacije v času. Pri tem upoštevamo vidike linearne in tudi cikličnega časa in ustvarimo napetostni lok zgodovine – sedanjosti – prihodnosti (npr. ob pomoči časovnic). Otrokovo zanimanje in vprašanja nastajajo predvsem iz različnih medijev in obšolskih izkušenj, s čimer nastaja mnogo stičnih točk glede na zgodovinske vire in prikaze. Življenjske pogoje v preteklih časovnih obdobjih primerjamo z današnjimi življenjskimi položaji, raziskujemo vzroke za trajanje in spremembe, razlikujemo realnost in fikcijo. Usvajanje kompetenc pospešuje kompetenco zgodovinskega povpraševanja, metod in orientacije, ko rekonstruiramo ob izbranih virih (priče časa, artefakti itd.) pretekle dogodke kot zgodovinske in pripovedujemo o preteklosti (pripovedi, interpretacije), a tudi kritično razmišljamo o njih oz. jih dekonstruiramo. Orientacijske možnosti za sedanjost in prihodnost raziskujemo ob ukvarjanju z viri in prikazi. Upoštevati je treba vidike medkulturne izobrazbe⁵, politične izobrazbe⁷ ter učenje na obšolskih učnih krajih.

Tehnično kompetenčno področje

Stalni tehnični razvoj, kot digitalizacija⁴, prodira na vsa področja človekovega življenja in jih zaznamuje. Učenkam in učencem omogočamo s tehnično izobrazbo (v povezavi s Tehniko in oblikovanjem) dostope do tehničnih pojavov in do tehničnega agiranja in mišljenja. To obsega analitično mišljenje in razumevanje tehničnih načel, funkcij in upravljanja⁴ (navodila) in procesov. Izoblikovanje razumevanja podpirajo na rešitev problema usmerjeno dejanje⁴, starosti primerno ovrednotenje, komuniciranje in razmišljanje o tehniki. Osnovno razumevanje tehničnih povezav razvijamo z gradnjo in konstruiranjem (s težišči stabilnosti, orodja, naprav in strojev), odkrivanje tehnike in sveta dela ter praktično uporabo tehničnih proizvodov, npr. v zvezi s temami prometne in mobilnostne izobrazbe ali robotike⁴. Tehnični dosežki in izumi so v zvezi z zgodovinskimi, političnimi, ekološkimi in gospodarskimi spremembami. Vidiki reflektivne pedagogike o vlogi spolov in enakosti omogočajo pogled na pomen raziskovalk in raziskovalcev, izumiteljic in izumiteljev ter na lastno izobraževalno, poklicno in življenjsko orientacijo.¹

Gospodarsko kompetenčno področje

Učenke in učenci se aktivno udeležujejo gospodarskega življenja. Otroku primerna gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³ jih podpira pri tem, da razumejo gospodarske pojme, v gospodarsko zaznamovanih življenjskih položajih samostojno, razumsko in odgovorno odločajo ter zavestno zaznavajo mogoče vplive in okvirne pogoje (spodbude, omejitve, ponudba/povpraševanje, reklama, delo, gospodarski obtok ...).² Ob konstruiranih učnih položajih ali ob neposrednem srečevanju z obšolskim življenjskim okoljem pridobivajo učenke in učenci vpogled v gospodarske strukture in povezave na osebni, lokalni, regionalni, nacionalni in globalni ravni. Z načrtovanjem, izpeljavo in razmišljanjem dejavnih položajev ter povpraševanjem, dokumentiranjem in ovrednotenjem je mogoče doživeti in razumeti gospodarske poteke. Pri tem razvijajo učenke in učenci orientacijske, presojevalne, odločevalne in dejavnostne sposobnosti, da lahko uresničujejo svoje trenutne in prihodnje vloge v družbi zrelo, kritično, samostojno in zavedajoči se odgovornosti (npr. kot potrošnice in potrošniki, podjetnice in podjetniki, delodajalke in delodajalci, delojemalke in delojemalci).¹³ Vključujemo vidike s področij izobraževalne, poklicne in življenjske orientacije, podjetniške izobrazbe² ter reflektivne pedagogike o vlogi spolov in enakosti. Gospodarska izobrazba¹³ bistveno prispeva k razumevanju odgovornega gospodarjenja, okoljske izobrazbe

za trajnostni razvoj¹¹ ter h globalni in regionalni odgovornosti in izobrazbi za trajnostni razvoj¹³.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov (1. do 4. šolska stopnja):

Kompetenčni opisi se povezujejo z osrednjimi predmetnimi koncepti in kompetenčnimi področji. Pridobivajo vpoglede in vedenje glede družbenih, zgodovinskih, političnih, geografskih, gospodarskih, fizikalnih, kemijskih, tehničnih, bioloških in ekoloških tematik. Gledati jih je treba kot celoto za ljudsko šolo ter jih izoblikovati korakoma in naraščajoče. Cilj je, da so na koncu vsakokratne šolske stopnje omenjene kompetence zagotovljene in preverljive in da z njimi moremo nadaljevati na naslednji šolski stopnji.

2. šolska stopnja

Družboslovno kompetenčno področje

Učenke in učenci znajo:

- izraziti občutke in potrebe, predstaviti svoje želje v družbi, razumeti druge vidike in konstruktivno ravnati v primeru konfliktov.
- prevzeti soodgovornost za zdravje in dobro počutje in se varovati nevarnosti, se naučiti ukrepov prve pomoči ter opisati, primerjati in predstaviti organizacije prve pomoči.

Naravoslovno kompetenčno področje

Učenke in učenci znajo:

- opisati zgradbo lastnega telesa in pojasniti funkcije izbranih organov; prepoznati, primerjati in razložiti posebnosti, razlike in povezave različnih signalov, čutov in delovanja čutil.
- raziskovati in dokumentirati živali in rastline v svojem življenjskem okolju ter opisati soodvisnosti.

Geografsko kompetenčno področje

Učenke in učenci znajo:

- zaznavati, opisati in razvrstiti prostorske značilnosti, strukture, mobilnost in situacije naravnega in umetnega okolja.¹²
- opisati kulturno raznolikost ter opisti, primerjati in razviti predstave o načinu življenja ljudi v bližnjih in oddaljenih delih sveta.

Zgodovinsko kompetenčno področje

Učenke in učenci znajo:

- ugotoviti spremembe pri sebi in v svojem življenjskem okolju, v okolici in naravi.
- urediti in opisati ponavljajoče se in enkratne pretekle, sedanje in prihodnje dogodke.

Tehnično kompetenčno področje

Učenke in učenci znajo:

- zaznavati naravne fenomene in sile v vsakdanjiku in v naravnem okolju ter opazovati in raziskovati njihove učinke.¹²
- razlikovati med vsakdanjimi napravami in tehničnimi pripomočki kot oblikami organizacije dela.

Gospodarsko kompetenčno področje

Učenke in učenci znajo:

- raziskovati svet poklicev⁸ in opisati poklice po izbranih merilih, vrednotiti delitev dela v družini glede na merila pravičnosti in solidarnosti.
- izraziti lastne potrošniške potrebe in se zaznavati kot aktivne članice in člane gospodarskega obtoka.^{2, 13}

Uporabna področja:

- Način življenja in kulture
- Čustva in konflikti
- Mesto in dežela
- Organizacije prve pomoči in prva pomoč
- Telo in čutila
- Koledar in ura
- Življenjski prostor in biotska raznovrstnost
- Mobilnost in varnost
- Tehnika in delo
- Pojavi in sile

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Pospeševanje/promocija zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

GLASBA

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Pouk glasbe ima nalogo, da odpira učenkam in učencem estetske in umetniške prostore izkušanja in jih podpira pri odkrivanju lastnega glasbenega potenciala. Izhajajoč iz praktičnega muziciranja pridobivamo glasbeno znanje in sposobnosti in jih sistematsko razvijamo ter pospešujemo sposobnost zaznavanja, kritike in oblikovanja^{1, 2}. Z odgovorno uporabo novih medijev^{4, 6} omogočamo nadaljnje dostope do glasbe. Soočanje z glasbo pospešuje razvoj celotne osebnosti, bistveno prispeva k izpolnjenemu in reflektiranemu oblikovanju življenja in zaznamuje družbeno sožitje. Glasbene dejavnosti so neobhodno potrebne sestavine dialoško-integrativnega celostnega pouka. Srečanje z različnimi pojavnimi oblikami glasbe in glasbene tradicije podpira razvoj identitete in usposablja k odprti in spoštljivi držji do kulturne raznolikosti. Spoznanje, da izvajanje glasbe predstavlja zrcalo družbe, ne pospešuje le zavestno in aktivno udeleževanje v glasbenem življenju, temveč opravlja tudi pomemben prispevek pri sooblikovanju družbe. Pri pouku pridobljeno kakovost glasbenega delovanja je mogoče predstaviti ne nazadnje tudi pri nastopih v javnem prostoru ter v sodelovanju z obšolskimi izobraževalnimi partnerji.^{1, 2}

Didaktična načela (1. do 4. stopnja):

Glasbo vključimo poleg strokovne ure dialoško-integrativno redno v celostni pouk. Kompetence neprekinjeno razvijamo, poglobljamo in razširjamo z muziciranjem in oblikovanjem v različnih oblikah igranja do konca primarne stopnje. To zahteva ustrezno metodično progresivno zgradbo. Glasbeno-strokovno in glasbeno-zgodovinsko znanje predstavlja rezultat dela v pouku na kompetenčnem področju Petje in muziciranje, Plesanje, Gibanje in uprizarjanje ter Poslušanje in zaznavanje. Izhajajoč iz izkušenj učenk in učencev naj vzbujamo in razvijamo veselje in zanimanje za glasbo v vsej njeni raznolikosti. Ob tem je treba ustvarjati dovolj prostora za samostojno in kooperativno eksperimentiranje, odkrivanje, oblikovanje z glasom in vsem telesom in za igranje preprostih glasbil. Učiteljice in učitelji naj se pri pouku glasbeno aktivno vključujejo, ker je učinek zgleda bistveni vir motivacije za učenke in učence, da najdejo svoje glasbene izrazne oblike.

Šolski projekti z umetnicami in umetniki ter kooperacije z regionalnimi kulturnimi ustanovami^{1, 2} (posebej z glasbenimi šolami), ekskurzije, obiski koncertov in glasbenega gledališča spodbujajo učenke in učence k umetniški dejavnosti, pospešujejo njihovo socialno kompetenco in razširjajo njihova kulturna obzorja.

Ta učni načrt navezuje na naslednje prečne teme: Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija¹, Entrepreneurship Education², Pospeševanje zdravja³, Informatična izobrazba⁴, Medkulturna izobrazba⁵, Medijska izobrazba⁶, Spolna pedagogika⁹, Jezikovno izobraževanje in branje¹⁰, Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj¹¹, Prometna in mobilnostna izobrazba¹², Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Predmet Glasba se usmerja po naslednjih štirih osrednjih strokovnih konceptih, ki zaznamujejo produkcijo, recepcijo in refleksijo^{1, 2, 13} glasbe v njenih raznolikih pojavnih oblikah in vodijo do glasbeno-estetskega izkušanja. Med seboj so povezani in služijo kot orientacija in struktura, da bi zagotovili obširno ukvarjanje z glasbenimi in obglasbenimi vsebinami za učenke in učence ter učiteljice in učitelje:

Koncept **Jezik zvoka in struktura zvoka** obsega glasbena merila (višino zvoka, dolžino zvoka, moč zvoka, barvo zvoka) kot gradbenike in oblikovalna sredstva za raznolike glasbene strukture in oblike ter njihovo notacijo.

Koncept **Tradicija in inovacija** vzpostavlja neposredno povezavo do osebnega življenjskega sveta otrok in mladih ter tematizira različne glasbene slogove in izvajalne prakse v kulturno-zgodovinskem kontekstu in glede na njihov inovacijski potencial.

Koncept **Funkcija in učinkovanje** obsega različne glasbene prakse v socialnih prostorih in ustvarja lok glasbe od skupnega oblikovanja praznika tja do individualnega in kolektivnega glasbenega doživljanja in oblikovanja.

Koncept **Zaznavanje in izražanje** se ukvarja s srečanjem z glasbo, glasbenim delovanjem in estetskim občutenjem. Pri tem lahko nabiramo intenzivne izkušnje z glasbo v vsej njeni kulturni raznolikosti in zvočni mnogoplastnosti.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

V središču pouka glasbe je glasbeno delovanje v kontekstu. To obsega kompetenčna področja **1. Petje in muziciranje, 2. Plesanje, gibanje in uprizarjanje, 3. Poslušanje in zaznavanje** in vodi do estetske in umetniške izkušnje ter do glasbeno-povezanega vedenja in sposobnosti. To uresničujemo z: oblikovanjem improviziranjem, iznajdevanjem, informiranjem, reflektiranjem, branjem, notiranjem, opisovanjem, predelovanjem, interagiranjem in navajanjem.

Kompetenčno področje **Petje in muziciranje** obsega oblikovalsko in reflektirano ravnanje s svojim lastnim glasom¹⁰ in telesom, z igranjem preprostih glasbil in novimi mediji (medijskimi tehnologijami)^{4, 6}. Cilj je učenje raznolikega pevskega in instrumentalnega repertoarja z eno- ali večglasnimi pesmimi in skladbami različnih slogovnih smeri in kultur ter improvizacijske uporabe glasbe in glasbil.

Kompetenčno področje **Plesanje, gibanje in uprizarjanje** obsega zaznavanje telesa, poteke gibanja in kakovosti gibanja ter telesne možnosti izražanja. Cilj je, da pri izboru regionalnih in mednarodnih plesov plešemo z navodili, sami iznajdevamo koreografije ter oblikujemo in scensko uprizarjamo obglasbene in glasbene vsebine.

Kompetenčno področje **Poslušanje in zaznavanje** obsega zavestno predelavo slušnih vtisov v smislu diferenciranega zaznavanja glasbe. Eden izmed ciljev je, da razlikujemo vokalne in instrumentalne zvočne vtise glede na njihove parametre. Nadalje naj bi opisovali, nagovorili in reflektirali funkcije in učinkovanje glasbe glede na izbrane primere^{1, 2, 10}. Poleg tega tvorijo zvoki in šumi življenjskega sveta osnovo za lastno glasbeno-umetniško oblikovanje.

V smislu navodil medijske izobrazbe in informatične izobrazbe uporabljamo nove tehnologije za glasbo primerno in jih koristimo za podporo individualnih in kooperativnih učnih postopkov^{4, 6} ter za širjenje spektra glasbenega izražanja.

Glasba kot posebna oblika jezika prispeva tudi k jezikovni izobrazbi, ker pospešuje ukvarjanje z glasbo poleg razvoja z glasbo povezanega strokovnega jezika tudi govorno-tehnične osnove¹⁰.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

2. šolska stopnja:

Kompetenčno področje Petje in muziciranje

Učenke in učenci znajo

- z navodili uporabljati glasovno-tehnične osnove (drža, dihanje, artikulacija).¹⁰
- izrazito peti in vsebinsko razumeti preprosta besedila pesmi.¹⁰
- izmisliti si zvočne zgodbe in skupno oblikovati z različnimi zvoki in šumi (glas, perkusija, glasbila, vsakdanji predmeti).¹²
- spoznati, iznajti in glasbeno uresničiti vizualizacijske oblike preprostih glasbenih potekov.

Kompetenčno področje Plesanje, gibanje in uprizarjanje

Učenke in učenci znajo

- v prostem prikazu in metrično vezanem gibanju nadalje koordinirano razvijati razpoloženja in izrazne oblike telesa^{3, 9}.
- skupno izvajati preproste vezane plese, da vzpostavijo zaupanje s plesno tradicijo v okolju.
- oblikovati glasbene igrane scene k besedilom, slikam in razpoloženjem z različnimi umetniškimi izraznimi sredstvi.

Kompetenčno področje Poslušanje in zaznavanje

Učenke in učenci znajo

- zaznati zvoke in šume v svojem življenjskem svetu, da lahko glasbeno oblikujejo te slišne vtise z glasom in glasbilom.

- zaznati, opisati¹⁰ in oblikovati glasbene parametre v obliki kontrastov¹⁰. Pri petju in muziciranju pozorno poslušati drug drugega.

Uporabna področja

- **Od glasbene dialoške igre do zvočno-plesne zgodbe:** igre v majhni in veliki skupini o temah zaupanje, pogum in oziranje na drugega¹¹
- **Slušni doživljaji s šumi, zvoki in glasbo:** Kar nam lahko pripovedujejo zvoki in katere občutke in vtise posredujejo
- **Glasbene strukture in oblike:** red in nered
- **Od gest in telesnih drž do gibalnega oblikovanja s šumi, zvoki in glasbo:** prosti in vezani vzorci in oblike gibanja
- **Od številck do utripa, metruma, takta in ritma:** vrednost not in njihove dolžine v relacijah, okvirih in skupinah
- **Melodika in tonalnost v tonih, motivih in melodijah:** presledki tonov drug do drugega in njihova skupna sozvočja
- **Od zvočnih materialov iz narave in okolice do zvokov glasbil:** tresenje, teptanje, igranje, brenkanje, pihanje
- **Od govorjenja do izraznega petja:** izmišljene in navedene melodije in ritmi s smiselnimi in nesmiselnimi besedili¹⁰
- **Glasbe med znanim in novim kot odpiranje kulture:** jaz, šola in drugi življenjski svetovi otrok
- **Življenjske bliskavice glasbenic in glasbenikov med zgodovino in zgodbami:** doma in na potovanjih^{1, 2}

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Pospeševanje/promocija zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

UMETNOST IN LIKOVNO SNOVANJE

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Predmet Umetnost in likovno snovanje omogoča čutno-estetske dostope do sveta in pospešuje celostno oblikovanje osebnosti. Posredujemo osnovno védenje in sposobnosti v likovnem oblikovanju, zaznavanju, reflektiranju in komuniciranju. Učenkam in učencem približujemo in z njimi preizkušamo umetniške oblikovalske in izrazne možnosti v slikarstvu, grafiki, plastiki, prostoru, pisavi, igri, akciji, fotografiji, filmu in videu.

V središču je lastna oblikovalska dejavnost. Izhajajoč iz le-te razvijajo učenke in učenci zavest o lastnih idejah in predstavah, mislih in občutkih ter originalnosti svojih del. Spodbujamo veselje do eksperimentiranja, fleksibilnost in domišljijo.

V spoznavanju, doživljanju, preizkušanju in uporabi različnih izraznih možnosti razvijajo učenke in učenci oblikovalsko voljo do dejavnosti, samostojnost in samoiniciativnost. Premišljeno se odločajo glede na material, medije in postopke. Ti oblikovalski postopki potekajo v stalnem prepletanju s premišljanjem, razmišljanjem in opazovanjem.

V sozvočju oblikovanja, refleksije in komunikacije spoznavamo in imenujemo povezave med likovnimi vsebinami in njihovim učinkovanjem. Strokovni jezik razvijamo postopoma. V sporazumevanju in izmenjavanju odpiramo nove vpoglede in raznolike perspektive ter razširjamo sposobnost presojanja in uživanja.

Z otroku primernim ukvarjanjem s primeri iz umetnosti, kulture in vsakdanje estetike senzibiliziramo učenke in učence za različna zaznavanja. Pri tem spoznavajo raznolike vidike, mnenja in realizacije, jih sprejemajo in z njimi ravnajo. Tuje, neznano in ne-jasno lahko zaznavajo kot napeto in obogateno. Pri estetskem oblikovanju svojega življenjskega sveta razvijajo učenke in učenci lastno odgovornost in smisel za skupnost. Pridobijo zaupanje v svojo sposobnost zaznavanja in izražanja ter dobijo spodbudo, da to po šoli sami razvijajo naprej.

Didaktična načela (1. do 4. šolska stopnja):

Tematske okvire in naloge razvijamo, situativno prilagajamo in razširjamo z eksemplaričnimi uporabnimi področji. Izbor in formulacija tem pospešujeta moč predstavljanja in likovno bogastvo idej ter nudita prostor za lastne ideje, interese in individualne izjave. Shematizirani oblikovalski načini (npr. barvanje vzorcev) preprečujejo oblikovanje kreativnih kompetenc ter tako tudi identifikacijo s svojim delom.

Teme se nanašajo na svetove doživljanja in predstavljanja učenk in učencev in so primerne njihovem razvoju in nadarjenostim. V smislu demokratičnega delovanja lahko teme razvijamo skupaj z učenkami in učenci.

V umetniško-kreativnem postopku tehnika nikoli ni sama sebi namen, temveč je vezana na namero prikaza. Pomembni so uporaba materialov dobre kakovosti ter spodbudna, strokovno-specifična delovna situacija in ustrezni organizacijski okvir.

Uresničevanje večjih projektov je potrebno, lahko poteka v razredu, med razredi in šolami in tudi obšolsko na drugih krajih. Pomembna sestavina pouka so obiski razstav, muzejev in ateljejev, ki omogočajo učenje z originali, ter sodelovanje z umetniškimi in kulturnimi ustvarjalkami in ustvarjalci ter drugimi strokovnjakinjami in strokovnjaki.

Spremljajoče k oblikovalski praksi in glede na trajnostnost priporočamo zbirno mapo v smislu razvojnega portfelja. Pri predstavitvi slikovnih primerov je potrebno upoštevati kakovost posnetka in pravne osnove. Materiale in postopke izberemo tudi po ekoloških, ekonomskih in zdravstvenih vidikih.

Za likovno prakso je na voljo veliko število postopkov in materialov čez vse štiri šolske stopnje. Uporabimo jih v zvezi z namero prikaza in kompetenčnimi področji. Naslednji primeri dajejo vpogled in naj služijo kot spodbuda.

Risanje

Materiali: npr. svinčniki, grafitni svinčniki, barvice, voščenke, krede, flomastri, nalivno pero, tuš, črnilo, prsti/paličice; papir, karton, lepenka v različnih formatih in z različnimi površinami, tla

Postopki: risanje, risanje obrisa in notranjosti, pika – črta – linija

Slikanje

Materiali: npr. prekrivne barve, akrilne barve, tempere, lepilne barve, okenske barve, prstne barve; dlakasti in ščetinasti čopiči, ščetka, lopatica za kitanje; papir, karton, platno, stena, zid

Postopki: nanašanje – prekrito, lazirano, razdeljevanje, razredčenje, mešanje

Tiskanje

Materiali: npr. naravni materiali, ostanki blaga, folije, embalaža

Postopki: tiskanje materiala, visoki tisk, frotaža, ponaredek

Plastično delo

Materiali: npr. glina, plastelin, papir, papirna kaša, alufolija, naravni materiali, embalažni in odpadni materiali; lepilo

Postopki: gnetenje, upogibanje, lepljenje, rezanje, luknjanje, platenje, grajenje

Oblikovanje pisave

Materiali: npr. svinčniki, barve, kreda, pena za britje, čopič, lesene paličice, zobna ščetka; tabla, pesek, papir, karton, po potrebi digitalni mediji

Postopki: pisanje, slikanje, rezanje, lepljenje, kolažiranje, tiskanje, oblikovanje

Insceniranje

Materiali: npr. barve za obraz in telo, lastno telo, maske, kostumi, igralni objekti, kulise

Postopki: spreminjanje, preoblačenje, kostumiranje, ličenje, uprizarjanje, igra s svetlobo in temo

Delo s fotografijami in videoposnetki, fotografiranje in snemanje filma

Materiali: npr. fotografije, videoposnetki, digitalni mediji

Postopki: iskanje in izbiranje motivov, spontano snemanje, dopolnjevanje in spreminjanje, dokumentiranje z vidika uporabe digitalnih in analognih medijev

Zbiranje, urejanje in povezovanje

Materiali: npr. naravni materiali, odpadni materiali, dekoracijski materiali, časopisi, revije in magazini

Postopki: izbiranje, sortiranje, kolažiranje, oblikovanje vzorcev in ornamentov.

Ta učni načrt se navezuje na naslednje prečne teme: Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija¹, Entrepreneurship Education², Informatična izobrazba⁴, Medkulturna izobrazba⁵, Medijska izobrazba⁶, Politična izobrazba⁷, Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti⁸, Spolna pedagogika⁹, Jezikovno izobraževanje in branje¹⁰, Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj¹¹, Prometna in mobilnostna izobrazba¹², Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Predmet Umetnost in likovno snovanje ima temeljne koncepte, ki so osrednji za likovno umetnost, oblikovano okolje in vizualno komunikacijo.

Material, tehnika in mediji

Material, tehnika in mediji omogočajo in omejujejo vse načine likovnega oblikovanja. Kakovost materiala in stanje materiala v zvezi z različnimi tehnikami sta merodajni za

oblikovanje. Mediji in tehnike vplivajo ne le na izdelovanje, temveč tudi na razširjanje in predstavljanje likovnega oblikovanja.

Pravila, prekrški pravil in inovacija

V umetnosti in vizualnih kulturah se kažejo pravila, ki jih določajo posamezniki, skupine in družbe. Likovno snovanje je povezano z učenjem in uporabo pravil. Upoštevanje pravil je pogoj za to, da se lahko vizualno sporazumevamo. V kreativnosti je sposobnost, da s prenehanjem, neupoštevanjem in kršenjem pravil nastaja novo. Tako postanejo vidne originalnost, individualnost in diverziteta.

Imaginacija, fikcija in realnost

V likovnem snovanju gre za razmerje imaginacije, fikcije in realnosti v njihovi večplastnosti. Imaginiranje izziva čutne vtise iz spomina ter nove notranje predstave. Ta individualni postopek je mogoče likovno izraziti. Prav tako igrata bistveno vlogo upodabljanje vidne resničnosti in prikaz realnih in fiktivnih vsebin. Na razlikah in prehodih med imaginacijo in prikazom resničnosti je potrebno delati, da bi lahko pospeševali raznoliko ukvarjanje z resničnostmi in njenimi prikazi.

Oblika, funkcija in učinkovanje

Kot sporazumevalno, izrazno in prikazovalno sredstvo imajo likovna oblikovanja in postopki različne funkcije in učinke: npr. razveseliti, zabavati, narediti vtis, spodbuditi radovednost, dokumentirati, informirati, ilustrirati, razlagati, vabiti, reprezentirati, tudi provocirati in šokirati. Učinkovanje likovnega oblikovanja je odvisno od odločitev za obliko in oblikovanje. Na uporabo in učinek vplivajo socializacija, individualni vidiki, osebni interesi, znanje in izobrazba.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

V križanju kompetenčnih področij Likovna praksa, Zaznavanje in reflektiranje ter Komuniciranje je predstavljeno sodelovanje predstave, likovnega prikaza, sporočila, pojasnila in pomena kot kompleksni postopek razvijanja kompetenc.

Likovna praksa

V središču so oblikovalsko-praktične dejavnosti in likovno izrazno bogastvo učenk in učencev.

Učenke in učenci se učijo upodabljati predstave, doživetja, občutke in opazovanja na ustvarjalni način. Izhajajoč iz radovedno-raziskovalne osnovne drže preizkušajo različne izrazne možnosti in učinke oblikovalskih sredstev.

Učenke in učenci spoznavajo glede na uporabo različne izrazne možnosti in učinkovanja oblikovalskih sredstev.

Zaznavanje in reflektiranje

Kompetenčno področje se ukvarja, izhajajoč iz likovne prakse učenk in učencev, z elementarnimi dejavnostnimi povezavami med delom, izvedbo, opazovanjem in sporočilom.

Zaznavanje se dogaja v sozvočju čutov in vodi do subjektivnih celostnih vtisov.

Pri reflektiranju, to pomeni pri sprejemanju, premišljevanju, izbiranju, urejanju in uvrščanju konceptov in umetniških primerov, se odpirajo dostopi do lastnega likovnega oblikovanja in do tistega sošolk in sošolcev ter do umetnosti, kulture in oblikovanega okolja.

Komuniciranje

Likovno oblikovanje, zaznavanje in reflektiranje kot aktivni in produktivni postopki pospešujejo sposobnost asociacij in sporočilnosti. Hkrati spodbujamo pri komuniciranju o

lastni likovni praksi, o zaznavanju in čutno-estetskih doživetjih likovno bogastvo predstavljanja in izražanja.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

2. šolska stopnja:

Kompetenčno področje Likovna praksa

Učenke in učenci znajo

- po starosti in razvoju povezano slikovno izražati skupno nastale zamisli, predstave, občutke in ideje.
- igraje eksperimentirati z različnimi materiali, orodji in mediji⁴ in jih uporabljati usmerjeno po temah, da nastane kaj novega.
- Vse bolj samostojno upravljati preproste likovne tehnike vezano na vsebino.
- uporabljati preproste oblikovalne in prikazne načine.

Kompetenčno področje Zaznavanje in reflektiranje

Učenke in učenci znajo

- opazovati svoja dela in dela sošolk in sošolcev, o njih reflektirati in spoznavati skupne značilnosti oz. razlike.
- zaznavati in brez predsodkov⁹ opazovati primere iz umetnosti in vsakdanje estetike po potrebi z uporabo digitalnih medijev z vsemi čuti.

Kompetenčno področje Komuniciranje

Učenke in učenci znajo

- poimenovati različne materiale, orodja in tehnike z izbranim strokovnim izrazjem.
- spoštljivo in priznavalno se izmenjavati o lastnih delih in delih sošolcev in sošolk in poimenovati skupne značilnosti oz. razlike.
- na osnovi osnovne drže brez predsodkov⁵ poimenovati in opisati primere iz umetnosti in vsakdanje estetike po potrebi z uporabo digitalnih medijev.

Uporabna področja

Uporabna področja razumemo kot reprezentativna tematska področja, enako naravnana v izdelke in postopke.

- **Jaz in svet:** upodobiti in narediti vidno mdr. ljudi, živali, predmeti, dejavnosti iz neposrednega in bližnjega življenjskega sveta¹², mdr. označevanje z barvo, obliko in velikostjo
- **Bogastvo idej in svet domišljije:** V upodabljanju zamisli in predstav najti svoje poti in razčage^{1, 2}, mdr. pravljice in sanje. Vzpostaviti nove smiselne povezave v likovnem delu ter igrivo. Spontane dejavnosti in akcije
- **Poskušati, odkrivati, utemeljevati:** igrivo eksperimentiranje z različnimi material, naravni, uporabni in odpadni materiali^{11, 13}, slučajni učinki, skupine in red
- **Umetnost in vsakdanja kultura kot vir zaznavanja in informacij:** umetnine v zvezi s praktičnim delom (kar nam pripovedujejo umetnine), vabila, lepaki⁸, po potrebi za skupinske projekte v razredu in šoli^{1, 2, 10, 12}

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Pospeševanje/promocija zdravja
---	---	---

⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

TEHNIKA IN OBLIKOVANJE

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Tehnika in oblikovanje sta na številnih oblikovalskih področjih življenjskega sveta med seboj povezana. Oblikovanje razumemo kot postopek oblikovanja in reševanja problema od osnutka do razvoja predmetov in sistemov. Tehnika obsega vse od ljudi izdelane funkcionalne predmete, njihovo proizvodnjo in rabo in uporabo.

Predmet posreduje elementarne dostope do tehnike in oblikovanja, ko se dejavno ukvarjamo z različnimi izdelki človekovega ustvarjanja. Pri tem pripravljamo kognitivno srečanje s tehnično in oblikovalsko resničnostjo ter prenos vanjo in osnovo za samostojno ravnanje s tehniko. Zaznavanje, veselje do eksperimentiranja, spontanost, fleksibilnost in ustvarjalnost zavzemajo osrednji prostor. Usmerjeno pospešujemo razvoj samokompetence, samoodgovornosti, pripravljenosti do kooperacij, komunikacijske in timske sposobnosti.

Motorične osnovne sposobnosti in rokodelske kulturne tehnike ter strokovna uporaba materialov in orodij posredujemo in usmerjeno uporabljamo v okviru delovnih postopkov. Vpogledi v pomen reda na delovnem mestu in pomen preprečevanja nezgod vodijo do varnostne zavesti tudi v obšolskem življenju. Ravnanje z različnimi materiali in rastoče razumevanje za njihov ekološki pomen prispevata k odgovornemu odnosu do okolja. Srečanje z lastnim in tujim poteka v ukvarjanju z lastno narejenimi predmeti, s predmeti sošolk in sošolcev ter objekti iz različnih kulturnih krogov in obdobj.

Pospeševanje samostojnega, reflektiranega premišljevanja in dejanja je temelj za usmerjenost v spremenljivem, visoko tehniziranem, digitaliziranem življenjskem, delovnem in gospodarskem svetu.

Predmet nudi raznolike točke za povezan, medpredmetni in predmetno-povezovalni pouk. Teoretske osnove najdemo v stvarnem pouku in v matematiki.

Didaktična načela (1. do 4. šolska stopnja):

Delo je človekova osnovna potreba. Delujoče oblikuje otrok svoje okolje in tako izkuša samoučinkovitost.⁸ Preizkušanje, posnemanje, raziskovanje in eksperimentiranje so temeljne učne oblike. Radovednost, čutnost in veselje do dela moramo pospeševati, da jih lahko ohranimo. Tako lahko položimo temelje za pripravljenost za vseživljenjsko učenje in utiramo pot kritičnemu opazovanju okolja, ki ga je oblikoval in oblikuje človek. Znanje o svetu predmetov in njihovega izdelovanja, o odnosih med človekom in okoljem¹¹ ter transfer tega znanja v življenjski in delovni svet¹³ zavzemajo osrednjo vlogo.

Za šolanje fine motorike, doziranja moči prstov in rok in za koordinacijo očesa in rok je potrebno odkriti, preizkusiti in trenirati poteke gibanja. Vsakdanje okolje, predhodne izkušnje in različni interesi tvorijo izhodišče za otroku primerno, nazorno pripravo vsebin. Pri tem lahko naloge formulirajo tako učiteljice in učitelji kakor tudi učenke in učenci. Omogočiti je treba

različne poti reševanja, rezultate in socialne oblike.^{1, 2} Spoznavanje načela vzroka in učinka vodi do razumevanja tehničnih funkcijskih povezav. Kompleti za sestavljanje, ki ponazarjajo vzorčaste tehnične pojme, so lahko pri tem v pomoč. Naloge za izdelavo ustvarjalnih in inovativnih poti reševanja v veliki meri izključuje zgoljno posnemanje in uporabo montažnih kompletov za sestavljanje.

Uporaba strokovnega jezika, opisovanje povezav¹⁰, poverjanje rezultatov in po potrebi predelava so bistvene sestavine raziskovalne prakse. Razvijamo spoštljiv odnos do lastnega in tujega dela, da lahko krepimo občutek lastne vrednosti.^{1, 2, 8} Upoštevati je treba levičarje in desničarje.

Na vsaki šolski stopnji je treba posredovati ravnanje z različnimi materiali in ustreznimi orodji/stroji/postopki v okviru uporabnih področij. Naloge je treba dati v rastoči kompleksnosti.

Dejavnostna naravnost na področju tehnike in oblikovanja je zelo kompleksna, naslednji vidiki predstavljajo pregled:

Materiali

odpadni materiali, vlakna, niti, mavec, les, industrijski polpredmeti, karton, keramične mase, plastika, kovine, papirji, kamen, tekstilne površine, umetne surovine, vosek

Orodja

naprave za upogibanje/rezanje termoplastičnih materialov, likalnik, rezalnik, pile, kladiva, ročni vrtalnik, pištola za vroče lepilo, luknjasto železo, spajalnik, merilni instrumenti, igle (za polstenje, kvačkanje, pletenje, vrvi, tkanje, ...), strgalo, žage, škarje, izvijači, vreteno, klešče, spona idr.

Stroji

rezalna žaga, šivalni stroj, fiksni vrtalnik

Postopki

- sestavljanje (pomnožiti zvezo): graditi, mozničiti, plesti, kvačkati, lepiti, delati vozle, vozlati, spajkati, pribijati žebelje, šivati, pribijati, privijati, presti, plesti, tkati, delati sukanec
- meriti, voditi, urejati, programirati (izdelati delovna navodila)⁴
- spremeniti in oblikovati površine: apliciranje, plastenje, tiskati, vžgati, barvati, glazirati, lazirati, brusiti, vesti
- zbirati, primerjati, meriti, sortirati in urejati⁴: po teži, dolžini, lastnostih materiala, surovinah, volumnu, kotu, času; kjer je mogoče, a) s telesnimi merami, b) s poljubno izbranimi merami, c) z normiranimi merami
- ločiti (zmanjšati zvezo): vrtati, piliti, strgati, odtrgati, žagati, rezati s škarjami, rezati, rezljati
- preoblikovati: odvezati, upogniti, likati, raztezati, upogniti, modelirati, gnati, zavijati
- praoblake (ustvariti zvezo): polstenje, zalivati, zajemati papir, stiskati, topiti

Za v prakso usmerjen pouk je potrebna uporaba primernih delavnic z dovolj velikimi delovnimi prostori in primerno opremo. Pri uporabi orodij, strojev, surovin in postopkov je potrebno posredovati zavest o varnosti in zdravju z zgledom in ustreznim uvodom.

Uporaba strojev je dovoljena le pod nadzorom učnega osebja. Potrebno je opozoriti na nevarnosti pri delu z električnim tokom. Orodje smemo poganjati samo z baterijami (izogibamo se akumulatorjem litij-jonij) ali omrežnim delom do napetosti največ 24 voltov.

Izdelati in upoštevati je treba lokalno-specifični red delovnega prostora. Potrebno je paziti na ukrepe, da preprečimo nezgode.

Ta učni načrt navezuje na naslednje prečne teme: Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija¹, Entrepreneurship Education², Informatična izobrazba⁴, Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti⁸, Jezikovno izobraževanje in branje¹⁰, Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj¹¹, Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Koncept **Izdelek in proizvodnja** obsega pretekle, trenutne in prihodnje materialne kulture. Pri tem igrata bistveno vlogo lastnosti materialov in delo, ki se spreminja z uporabo orodij in strojev.

Koncept **Človek in okolje** vsebuje celostno, čutno, delujočo in reflektirano ravnanje z naravnimi viri in surovinami ter izkušnje s potrošniškim in proizvodnim kroženjem. Iz tega izhajajo dostopi do ekonomije, ekologije in trajnostnosti ter do ocenitve tehničnih posledic in etike izdelkov.

Koncept **Življenjski in delovni svet** določa pomen načrtovanja, proizvodnje, kakovosti in norm ter analognih in digitalnih tehnologij.

Tema varnosti je vključena v vse strokovne koncepte.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

Kompetenčni model obsega na postopek oblikovanja naravnana kompetenčna področja **Razvijati, izdelovati in Reflektirati** ter uporabna področja. Pri predmetno specifičnem pridobivanju kompetenc sta v središču postopek in izdelek v isti meri.

Razvijati obsega zaznavanje in raziskovanje materialov, objektov in prostorov z vsemi čuti ter kontrolo in vodenje fine motorike. Preizkušanje, učenje in vaja različnih postopkov, spoznavanje in razumevanje tehničnih in tekstilnih potekov in povezav z usmerjenim opazovanjem in preverjanjem so deli tega področja. Različne metode pridobivanja informacij odpirajo različne perspektive na postopek in izdelek.⁴

Izdelovati obsega reševanje, načrtovanje, skiciranje in konstruiranje ter uporabo različnih postopkov za reševanje naloge. Materiale predelujemo, trajnostno uporabljamo in odstranjujemo primerno stroki in materialu. Orodja in materiale uporabljamo ustrezno. Organizacija delovnega mesta ter upoštevanje varnostnih določil in reda delovnega prostora ustvarjajo temeljno zavest za preprečevanje nezgod.

Reflektirati obsega prednostno opis povezav, preverjanje rezultatov in utemeljevanje, da bi pridobljena spoznanja prenesli na aktualne in nove naloge ter v vsakdan.^{1, 2, 8} Sem sodijo še predstavitev lastnih del in ubesedovanje stvarnega in strokovnega znanja v ustreznem strokovnem jeziku.¹⁰

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

2. šolska stopnja:

Kompetenčno področje Razvijati

Učenke in učenci znajo

- kontrolirati in upravljati majhne motorične sposobnosti.
- odkrivati niti, tekstilne površine, les, keramične mase, papir.

- s primernim materialom: graditi, tiskati, piliti, plesti, šivati z roko, lepiti, oblikovati pentlje, modelirati, strgati, trgati, žagati, rezati, privijati, o poljubno izbranih velikostih meriti in primerjati, tkati.

Kompetenčno področje Izdelovati

Učenke in učenci znajo

- načrtovati in izdelovati lastna dela.¹³
- udeležiti različne postopke.
- uporabiti materiale trajnostno in orodja pravilno.^{11, 13}
- upoštevati pravila delavnice in varnostna določila.

Kompetenčno področje Reflektiranje

- predstaviti lastna dela.^{1, 2, 10}
- uporabiti strokovni jezik.¹⁰

Uporabna področja

- gradbena konstrukcija
- tekstilna igralna delavnica
- vozila, letelca in plavajoča telesa

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Pospeševanje/promocija zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

GIBANJE IN ŠPORT

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Učni predmet Gibanje in šport omogoča učenkam in učencem, da izoblikujejo z neposrednimi telesnimi in gibalnimi izkušnjami in emocionalnimi doživetji dostop do okolja in do samih sebe. Z razvojem individualne gibalne in s športom povezane dejavnostne sposobnosti opravlja učni predmet osrednji prispevek k obsežni in refleksivni izobrazbi in vzgoji. Povezava zaznavanja in gibanja (idr. primarnih izkušenj) je elementarnega pomena za telesni, senzomotorični, socialni, emocionalni, motivacijski in intelektualni razvoj otrok in služi izoblikovanju diferenciranega telesnega in lastnega koncepta.²

Povodi za učenje in razmišljanje naj posredujejo otrokom individualni in družbeni pomen gibanja in športa (mdr. tim ter posameznica in posameznik, veselje in dosežek, zdravje in ugodno počutje) ter voditi do aktivnega življenjskega sloga.³

Pouk ima naslednje cilje:

- širitev telesnih in gibalnih izkušenj ter navajanje k razvoju raznolikih motoričnih osnovnih kompetenc za gibanje in šport.

- koriščenje na tej starostni stopnji dobre motorične sposobnosti učenja (mdr. glede na pospeševanje zaznavanja in koordinativnih sposobnosti).
- podpora osebnostnega razvoja z z gibanjem povezanim doživljanjem, izkušanjem, obdelovanjem in razmišljanjem o subjektivnih zaznavah in doživetjih.
- doživljanje socialnih srečavanj in socialnega učenja v raznolikih gibalnih položajih, pri čemer so v središču predvsem učni procesi o kooperaciji in konkurenci ter uspele interakcije.
- podpora individualne pripravljenosti do učenja in dela s pozitivnimi telesnimi in gibalnimi izkušnjami.
- obuditev veselja nad gibanjem in skupnim opravljanjem športnih aktivnosti.
- izoblikovanje na zdravje usmerjenega gibalnega vedenja.
- udeležba pri aktualni gibalni in športni kulturi.

Didaktična načela (1. do 4. šolska stopnja):

Učni predmet Gibanje in šport se ravna po osnovah kompetenčno naravnane pouka. Pri kompetenčnih področjih šolskih stopenj opisujemo tiste kompetence, katerih sposobnosti, spretnosti, znanja in drže naj bi usvojili v vsakokratnih izkušnjskih in učnih področjih. Z različnimi izbranimi težišči in nalogami v pouku usvojimo pri tem raznolike pomene in napetostna polja športne dejavnosti (mdr. doživetje sodelovanja in nasprotovanja, veselje ob dosežkih, igri, izrazna in oblikovalna sposobnost, telesna izkušnja, tveganje, zdravje).

Da zagotovimo usvajanje kompetenc na šolskih stopnjah, je zato delno potrebno, da ga načrtujemo za daljša časovna obdobja in začnemo z razvijanjem včasih že na zgodnjih šolskih stopnjah.

Za razvoj kompetenc učenek in učencev in zagotovitev učnega uspeha so pomembni naslednji vidiki:

- dolgoročno zasnovani načrtovalni ukrepi: časovna razširitev razvoja kompetenc na načrtovano obdobje; diferenciranje in individualiziranje; povratna sporočila.
- kultura učenja in nalog, ki se ravna po učenkah in učencih: aktivna udeležba vseh otrok neodvisno od posameznih gibalnih sposobnosti; raznolike in za učenje učinkovite razvojne spodbude na telesni, emocionalni, kognitivni in socialni ravni; odprte učne ponudbe/oblike s fazami samostojnega usvajanja ter zaprte, poučne oblike posredovanja; ponudba možnosti razmišljanja o lastnem razvojnem procesu; ustvarjanje spoštljive in odprte atmosfere, ki omogoča tudi ukvarjanje z občutljivimi temami kot strah in sramota.
- Šolsko- in poučevalno organizacijski napotki: redno gibanje z enakomerno razdeljenimi gibalnimi enotami na teden; usvajanje kompetenc tudi v drugih organizacijskih oblikah (mdr. daljše učne enote, tečaji, športne veselice) in pri šolskih prireditvah; pri izvedbi paziti na ekološko odgovornosti zavedno delovanje. Dajanje impulzov v smislu "razgibane šolske kulture"; povezave z drugimi učnimi predmeti; možnost preložitve določenih kompetenc (mdr. plavanje) na druge šolske stopnje znotraj učnega načrta za primarno stopnjo zaradi organizacijskih (mdr. prostorskih) okvirnih pogojev.

Ta učni načrt navezuje na naslednje prečne teme: Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija¹, Entrepreneurship Education², Pospeševanje zdravja³, Medkulturna izobrazba⁵, Politična izobrazba⁷, Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti⁸, Spolna pedagogika⁹, Jezikovno izobraževanje in branje¹⁰, Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj¹¹, Prometna in mobilnostna izobrazba¹², Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba¹³

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Osrednji predmetni koncepti prikazujejo perspektive pogledov na učni predmet „Gibanje in šport“: predstave učenk in učencev, učiteljic in učiteljev ter strokovne vede. Navezujejo se na prejšnje izkušnje in védenje učenk in učencev in istočasno predstavljajo se vedno spet ponavljajočo strukturo strokovnega mišljenja in delovanja, iz katere izhajajo kompetenčna področja in kompetence učnega predmeta, se razvijejo poučevalni in učni procesi ter odkrivajo možnosti razmišljanja.

Človek in svet gibanja

Gibati se je konstitutivni pojav telesnosti. Delovanje in posebej razmišljanje ob ukvarjanju s socialnim in materialnim okoljem oblikujejo odtenke samokoncepta.

Šport in smisel

Gibanje in ukvarjanje s športom sta nevtralna pojava, ki jima dajo športnice in športniki smisel tako individualno kakor tudi v socialnih skupinah.¹ Perspektive smisla imajo pomembno motivacijsko funkcijo:

- doživeti in razumeti doseganje in dosežke v odnosu do stvari, sebe in socialno ter razmišljati o njih
- zaznavati samega sebe in nekaj, nekaj oblikovati in predstavljati
- samega sebe in nekaj doživeti in si kaj upati
- za nekaj (cilji), z nečim (materiali) in kot nekaj (funkcije, vloge, pozicije) igrati
- doživljati gibalne odnose v športu in razmišljati o njih: skupaj (kooperirati), v nasprotju (konkurirati), za drugega (pomagati, podpirati) in poleg drugega
- doživljati zdravstvene učinke

Človek in družba

Gibanje in šport se uresničujeta pred ozadjem socialne in kulturne raznolikosti in diverzitete. To postane vidno v poučevalnem in športnem agiranju in o tem je mogoče razmišljati s politično-druženih vidikov (sporazumevalni procesi in strukture, skupinskodinamične teme kot oblast, vodstvo in posledice, ravnanje z diverzitetjo, inkluzijo in ekskluzijo, ekologija, demokratična izobrazba).⁸

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

Učni načrt primarne stopnje temelji na dvodimenzionalnem kompetenčnem modelu v obliki matrike: prva os predstavlja razsežnosti celovite dejavnostne zmožnosti v športu in z njim na področjih predmetne, metodne, socialne in samokompetence.

PREDMETNA KOMPETENCA pomeni zmožnost uporabe senzomotoričnih sposobnosti in spretnosti ter s predmetom povezanega védenja v različnih športnih panogah in gibalnih dejavnostih, njihov prenos na nove naloge in razmišljanje o motoričnih rešitvah nalog.

METODNA KOMPETENCA obsega zmožnost, znanje in interes, da razumemo, načrtujemo, izvajamo in ocenjujemo učne procese in učne aranžmaje („učiti se učenja“).^{10, 2}

SOCIALNA KOMPETENCA opisuje zmožnost, znanje in pripravljenost, da zavestno zaznavamo lastno delovanje in socialne interakcijske vzorce v športu, vplivamo na njih in jih sooblikujemo ter o njih razmišljamo (mdr. sporazumevalna in sodelovalna kompetenca, razumevanje vloge in funkcij, empatija in pripravljenost fer agirati).^{1, 2, 5, 8}

SAMOKOMPETENCA pomeni zmožnost, podpirajoče znanje in pripravljenost, da se ukvarjamo z lastnimi doživetji in izkušnjami na različnih področjih gibanja, odkrivamo njihov pomen za samega sebe in ga vključimo v razvoj pospešujoč samokoncept. Osrednji vidiki so pripravljenost, da se potrudimo, vestnost, uravnavanje čustev in realistična samoocena.^{2, 3, 8}

Druga os obsega vsebinsko razsežnost, ki prikazuje šest doživljajskih in učnih področij učnega predmeta Gibanje in šport.

Doživljajska in učna področja so: „MOTORIČNE OSNOVE“, „IGRANJE“, „TEMELJNE GIBALNE OBLIKE (telovaditi; teči/skakati/metati; plavati; drsati/kotaliti (se))“, „ZAZNAVATI IN OBLIKOVATI“, „ZDRAVO ŽIVETI“, „DOŽIVLJATI IN UPATI SI“.

Kompetenčni opisi, učna snov:

2. šolska stopnja:

Kompetenčno področje Predmetna kompetenca

Učenke in učenci znajo

- pokazati svoje koordinativne in kondicijske sposobnosti.
- pokazati svoje mnogostranske sposobnosti in vedenje v igri.
- opravljati temeljne (proste) telovadne gibalne oblike na tleh in na orodjih in jih udeležiti glede na situacijo.
- teči, skakati in metati v raznolikih in igrivih gibalnih oblikah.
- pokazati s telesom, ročnim orodjem in (vsakdanjimi) materiali raznolike oblike gibanja in izražanja.
- v igrivi obliki meriti moči in pozorno ravnati z drugimi

Uporabno področje

„Motorične osnove“

- ravnotežje, orientacija, ritem, sposobnost diferenciranja, usklajevanje delnih gibov
- hitrost, moč (oporna in vesna moč, stabilnost trupa), vzdržljivost
- gibčnost

„Igranje“

- spreminjati ideje za igro
- igrati z drugimi in proti drugim
- sprejemati in oddajati igrala (mdr. žogo)
- skupaj določati dogovore o igri in upoštevati pravila igre

„Temeljne gibalne oblike (telovaditi)“

- gibanje in igranje na orodjih (mdr. balansiranje, kotaljenje, podpiranje, plezanje, guganje, kolebanje, visenje, ročkanje)

„Temeljne gibalne oblike (teči/skakati/metati)“

- teči hitro, vzdržljivo, ritmično in čez ovire
- skakati v daljino in višino

- metati v daljino, na cilje, z različnimi metalnimi orodji

„Zaznavati in oblikovati“

- posnemati gibe, prevzemati različne vloge in z gibi izražati občutke⁹
- uporabljati ročna orodja in vsakdanje materiale za gibanje
- izrazito oblikovati gibe in najti lastne gibe

„Doživljati in upati si“

- spraviti partnerja/partnerico iz ravnovesja
- se odzivati na gibe partnerja/partnerice
- upoštevati lastne meje in meje drugih
- signalizirati in upoštevati znake za ustavitve
- spoznavati in sprejemati telesno distanco in telesno bližino

Kompetenčno področje Metodna kompetenca

Učenke in učenci znajo

- razlikovati med zdravim in manj zdravim vedanjem in utrditi zdravje pospešujoče gibalne in vedenjske vzorce.³
- razumeti in uporabljati gibalno in s športom povezano znanje.¹⁰

Uporabno področje

„Zdravo živeti“

- funkcionalno in anatomske pravilno izvajati (vsakdanje) gibe
- upoštevati osnove higiene in nege telesa
- razumeti starosti primerne strokovne pojme in navodila za vaje in igre
- udeležiti s stroko povezano osnovno znanje o športnih panogah in orodjih

Kompetenčno področje Socialna kompetenca

Učenke in učenci znajo

- se prilagoditi sposobnostim in vedanju drugih, biti obzirni in skupno reševati gibalne naloge.⁷

Uporabno področje

- zaznavati različne pogoje in zmožnosti drugih oseb
- spoštovati druge ter sprejemati njihove potrebe in doživetja
- sodelovati, pomagati in izražati solidarnost

Kompetenčno področje Samokompetenca

Učenke in učenci znajo

- zaznavati, urejati in uravnavati svoje občutke in čustva.⁹

Uporabno področje

- zaznavati in poimenovati lastna čustva⁸
- sprejemati odločitve in ustrezno ravnati z zmago in porazom
- uravnavati svoje oblike vedenja in dejanja (izvršilne funkcije)

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Pospeševanje/promocija zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba

⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

B. OBVEZNE VAJE

ŽIVI TUJI JEZIK (1. IN 2. ŠOLSKA STOPNJA)

Glej deveti del (Učni načrti za posamezne obvezne predmete (1. do 4. šolska stopnja) poglavje A (obvezni predmeti) podpoglavje „Živi tuji jezik“.

PROMETNA IN MOBILNOSTNA IZOBRAZBA

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Promet in mobilnost sta bistvena izziva za družbo 21. stoletja. Vedno večji promet in naraščajoča raznolikost mobilnostnih oblik zahtevata orientacijsko vedenje o pomenu mobilnosti za življenje ljudi in razmišljujoče vedenje o (rizičnem) obnašanju v prometu.

Že otrokom je treba posredovati pomen mobilnosti pod prostorskimi in časovnimi vidiki. S praktičnim ukvarjanjem z raznolikimi izzivi v vsakdanjiku naj doživijo in razumejo, da je promet mnogoplastni pojav, za katerega so merodajna področja socialnega vedenja, varnosti in okolja. Z opazovanjem, kritično analizo in vajo naj usposobimo otroke, da se samostojno in varno udeležujejo prometa.

Didaktična načela (1. do 4. šolska stopnja):

Doživljajskih in učnih področij naj ne razumemo izolirano, temveč jih je treba postaviti v medsebojni odnos in smiselno povezati. Iz prejšnjih doživetij otrok naj pridobimo vpoglede v zakonske predpise in pravila in spoznanja o njih, tako da omogočamo varnost pri udeležbi v cestnem prometu. Ta vsebinska raznolikost obvezne vaje „Prometna in mobilnostna izobrazba“ potrebuje poleg posameznih sekvenc podporo iz celotne širine učnih predmetov; tematike je treba ponuditi v medpredmetnem pouku – s težišči v stvarnem pouku in pri gibanju in športu – in naj se uporabljajo pri učnih sprehodih/izletih, ekskurzijah in predmetnospecifičnih akcijah. Z rednim, večkratnim ponavljanjem in vajo v zavarovanem prostoru je treba – naraščajoče s stopnjo razvoja – zagotoviti položaju primerno rabo pridobljenega vedenja v skupini in tudi samostojno vedno bolj v realnem okolju.

Pouk je treba oblikovati tako, da učenke in učenci na vseh šolskih stopnjah

- z vajo v zaščitenem prostoru (telovadnica, šolski vrt, šolsko prometno vadišče ...) in v realnosti prometa (šolska pot, šolska okolica) vedno bolj pridobivajo izkušnje in spretnosti, da se lahko samostojno varno udeležujejo cestnega prometa.
- imajo možnost poglobiti svoje vedenje v obliki akcij in projektov ter v izmenjavi z obšolskimi ustanovami.
- Usposobimo, da starosti primerno reagirajo posebej v izrednih primerih in razmerah (npr. nesreča, gradbišče na šolski poti, nadlegovanje tuje osebe ...).
- Spoznajo, da je prav v cestnem prometu treba paziti na urejeno sožitje in prevzeti samoodgovornost, da zagotovimo varnost sami zase ter za druge udeležence in udeležence prometa, in da s premišljenim izborom okolju prijaznega načina

gibanja/potovanja¹¹ opravljamo bistven prispevek k trajnosti in varčnemu ravnanju z resursi.

Pospeševanje zdravja in varstvo okolja¹¹ sta bistveni delni področji obširne prometne in mobilnostne izobrazbe in vplivata na njeno realizacijo.

Učni načrt se ukvarja s tema prečnima temama: Pospeševanje zdravja³, Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj¹¹

Osrednji predmetni koncepti (1. do 4. šolska stopnja):

Osrednje predmetne koncepte je treba razumeti kot ponavljajoče se strokovne prvine védenja pri prometni in mobilnostni izobrazbi. Zaznamujejo mišljenje o varnosti in mobilnosti in so tako tudi pomembni za dejavnosti v prometu. Učenkam in učencem omogočajo strukturirati izkušnje v cestnem prometu.

Promet in varnost

Promet, osrednje življenjsko področje ljudi v naprednih mobilnostnih družbah, je načelno rizično dogajanje, ker odpira uresničevanje prometnega reda prostore za človekove odločitve in interpretacijo situaciji glede na ocenjevanje nevarnosti. Prometna in mobilnostna izobrazba temelji – zaradi mogoče ogroženosti človekove nepoškodovanosti – na osrednjem konceptu varnosti v prometu. Varnostni dejavniki ležijo tako v človekovih zmožnostih in medčloveškem (interakcijskem) obnašanju kakor tudi v tehnologiji in interakciji vseh delnih vidikov.

Promet kot socialni sistem

Domneve o realnosti prometnega dogajanja izhajajo iz tega, da je mogoče razumeti promet kot zapleten komunikacijski in interakcijski sistem na osnovi zakonsko določenega prometnega reda.

Mobilnost in odgovornost za zdravje³

V družbah z napredno mobilnostjo so vsakokratni gibalni koncepti in gibalna sredstva osnova družbenega in individualnega gibalnega védenja. V tesni povezavi s tem je treba videti ohranitev človekovega zdravja in preventivno ravnanje ob zdravju škodljivem razvoju.

Mobilnost in okolje¹¹

Uporaba okolju prijaznih, z resursi varčnih načinov gibanja nastane iz osnovnega spoznanja o povezavi mobilnosti in okolja. Različna okolja kot mestna območja, podeželske naravne pokrajine in kulturne pokrajine ter samostojne prometne cone s posebno mobilnostno rabo pogojujejo različne oblike mobilnosti.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (1. do 4. šolska stopnja):

Obvezna vaja Prometna in mobilnostna izobrazba ima nalogo, da omogoča učenkam in učencem vedno bolj samostojno, varno, prožno in odgovorno vedenje v prometnem dogajanju. V nadaljevanju opisane s prometom in mobilnostjo povezane kompetence naj usvojijo na naslednjih kompetenčnih področjih:

S prometom povezana dejavnostna kompetenca

Razumeti sistem pravil cestnega prometa v njegovih bistvenih delih in življenjsko praktičnih osnovah in se znati po njem ravnati; situaciji in akterju ustrezno sodelovati pri komunikaciji in interakciji v prometu. Lastno dejanje naj bi v socialnem sožitju prometnega vsakdanjika zavestno zaznavali, povezali z raznolikostjo človekovih sporazumevalnih namenov in interakcijskih oblik in kritično razmišljali o njej. Posebnega pomena je pri tem vaja menjave perspektive predvsem na osnovni stopnji 2. Ta predstavlja za prometno in mobilnostno izobrazbo ključno kompetenco, ki določa tudi empatijo do šibkejših udeleženk in udeležencev

v prometu. Znati na dejanje usmerjeno oceniti nevarnost in rizik v prometnih situacijah; situacije je treba hitro oceniti in opraviti dejanja, ki omogočajo varno in daljnovidno udeležbo v mobilnostnem dogajanju.

Z mobilnostjo povezana kompetenca razmišljanja

Znati vzpostaviti in utemeljiti povezave med mobilnostjo, ekonomskimi in ekološkimi dejavniki in lastnim zdravjem; znati vzpostaviti in utemeljiti povezave med mobilnostjo, ekonomskimi in ekološkimi dejavniki in družbenim razvojem.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

2. šolska stopnja:

Kompetenčno področje S prometom povezana dejavnostna kompetenca

Učenke in učenci znajo

- v dejanje usmerjeno opravljati ocenitev nevarnosti in tveganja v prometnih situacijah; vejo za nevarnosti zaradi zunanjih dražljajev (mdr. mobilnik, slušalke, okolje).
- spoznati vpliv stres pospešujočih dejavnikov v vsakdanjem prometu (mdr. gradbišča, slabi časovni menedžment, socialni konflikti) ter s svojim vedanjem in ravnanjem ugodno vplivati na morebitne posledice.

Kompetenčno področje Z mobilnostjo povezana kompetenca razmišljanja

Učenke in učenci znajo

- vzpostaviti povezave med mobilnostjo, ekonomskimi in ekološkimi dejavniki in lastnim zdravjem in jih utemeljiti; prvič razmišljajo o lastnem napačnem vedenju in le-tem drugih in poznajo vidike varnega vedenja.
- vzpostaviti povezave med mobilnostjo, ekonomskimi in ekološkimi dejavniki in družbenim razvojem in jih utemeljiti.

Uporabna področja

- prometne ureditve, sistemi znakov: optični znaki (mdr. modra luč, rdeča luč), akustični znaki (mdr. prižgana sirena, zvočni signal vzratne vožnje pri tovornjaku)
- oblikovanje prometnega prostora
- časovni načrt za pot v šolo/iz šole (upoštevati časovne rezerve)
- vedenje in napačno vedenje (lastno in tuje)
- vaje med programom prometne vzgoje, ki jih oblikuje policija (standardni program)

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Pospeševanje/promocija zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		

C. PROSTI PREDMETI IN NEOBVEZNE VAJE

ZBOROVSKO PETJE

Zborovsko petje omogoča učenkam in učencem, da, kot dopolnilo k obveznemu predmetu Glasba, razvijejo svoje glasbene sposobnosti in spretnosti in prispeva h glasbenemu razumevanju. Pouk obsega petje eno- in večglasnih pesmi, dihalne vaje, vežbanje glasu in artikulacije, zvočne eksperimente z govornim in pevskim glasom, občasno uporabo glasbil in tehničnih pripomočkov ter nastope pri šolskih in obšolskih prireditvah. Izbor pesmi se ravna po starosti primernih besedilnih vsebinah in upošteva različne glasbene sloge.

INSTRUMENTALNA GLASBA

Vesetje do muziciranja in razvoj glasbenega razumevanja s skupnim igranjem označujeta ta učni predmet. Instrumentalna glasba omogoča učenkam in učencem, da se naučijo oz. pridobijo sposobnosti in spretnosti v instrumentalnem igranju, v ritmičnem in melodičnem spremljanju pesmi, pri zvočnih eksperimentih in improvizacijah. Pri tem dobivajo učenke in učenci raznolike možnosti praktičnega muziciranja v solistični in v ansambelski igri.

GIBANJE IN ŠPORT

Vsebine odgovarjajo obveznemu predmetu, z izbiro težišč po interesih in potrebah učenek in učencev.

ODRSKA IGRA

Odrska igra je ustvarjalni proces, ki omogoča učenkam in učencem, da usvojijo različne oblike vaj za oblikovanje osebnosti in nadaljnje razvijanje svojih izraznih sposobnosti. Pouk obsega različne besedne in nebesedne oblike izražanja, prvine igranja, a tudi delo z različnimi tehničnimi pripomočki in rekviziti.

GLASBENO SNOVANJE

Glasbeno snovanje omogoča učenkam in učencem, da doživijo z glasbenimi dejavnostmi veselje in uspeh, razvijejo lastno iniciativo na področju glasbe, dobijo dodatne spodbude za uživanje ob glasbeni dejavnosti ter presegajo z nastopi ali projekti v šolski skupnosti ožje področje šole.

Glasbeno snovanje omogoča izbor težišč s povečanim ukvarjanjem z izbranimi vsebinami posameznih področij obveznega predmeta Glasba.

LIKOVNO SNOVANJE

Vsebine odgovarjajo obveznemu predmetu, z izbiro težišč po interesih in potrebah učenek in učencev.

ŽIVI TUJI JEZIK

Neobvezna vaja omogoča ali težiščni izbor obvezne vaje oz. obveznega predmeta Živi tuji jezik ali uvedbo nadaljnega tujega jezika. Pri tem se smiselno ravnamo po učnem načrtu za obvezno vajo oz. obvezni predmet Živi tuji jezik.

POSPEŠEVANJE INTERESOV IN NADARJENOSTI

Izobraževalna in učna naloga:

Neobvezna vaja za splošno pospeševanje interesov in nadarjenosti daje učenkam in učencem možnost, da odkrivajo svoje osebne interese in individualne nadarjenosti in razvijajo, razširjajo in poglobljajo svoje sposobnosti, spretnosti in znanja. Za to je pospeševanje kognitivnih, afektivnih in kreativnih sposobnosti neobhodno.

Izobraževalne naloge vsakokratnih neobveznih vaj se ravna po temah in dejavnostih, ki izhajajo iz življenjskega okolja učenk in učencev in iz predmetnih in nadpredmetnih kompetenc ter prečnih tem.

Didaktična načela:

Splošno pospeševanje interesov in nadarjenosti ponuja svobodne prostore za ukvarjanje z aktualnimi, za učenke in učence zanimivimi področji in tematikami. Izbor področij in tematik je prožen in se ravna po učenkah in učencih. Aktivno jih vključujemo v izbor področij in tematik ter morebitne odločitve o okvirnih pogojih (delovna sredstva, delovni načini, organizacijske oblike, čas, kraj ...).

Inovativni postopki poučevanja in učenja ter odprt, po interesih vodeni, po učenkah in učencih naravnani pristop odlikujejo splošno pospeševanje interesov in nadarjenosti. Učiteljica oz. učitelj pospešuje nadpredmetne kompetence učenk in učencev prav tako kot ustrezne sodelovalne in sporazumevalne procese.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

V nadaljevanju navajamo osnovne zastavljene cilje učnih predmetov, ki pridejo v poštev. Konkretna vsebinska realizacija kompetenčnih opisov in uporabnih področij se mora udejanjiti v šoli.

POUK PRVEGA JEZIKA

Izobraževalna in učna naloga (predšolska stopnja in 1. do 4. šolska stopnja):

Pouk prvega jezika ima nalogo, da razširi individualne jezike učenk in učencev s standardnim jezikom njihovega prvega jezika, drugega jezika oz. pogovornega in/ali družinskega jezika in (naprej) podpira s tem povezani večjezični identitetni razvoj in možnosti sodelovanja v družbi. Pri tem je treba upoštevati različna jezikovna izhodišča (mdr. z migracijo pogojena variacija standardnega jezika, družinska ali regionalna raba jezika) in učne pogoje.

Poučujemo lahko z učenkami in učenci iz več razredov, več šolskih stopenj in šol v dodatni ali integrirani obliki. Učni načrt daje osnovo za pouk na vseh šolskih stopnjah in omogoča, da določimo individualni učni cilji glede na starost, razvojno in učno stopnjo učenk in učencev ter dolgotrajnost udeležbe pri pouku prvega jezika. Za ocenitev individualnih jezikovnih kompetenc je mogoče uporabljati standardizirane opise ravni (mdr. Skupni evropski referenčni okvir za jezike Evropskega sveta oz. za specifični jezik dani postopki za prve jezike).

Poleg izoblikovanja temeljne dvo- oz. večjezične sporazumevalne zmožnosti⁵ in nadaljnega razvoja medkulturne dejavne kompetence⁵ omogočamo pristope do predmetnega učenja v ciljnem jeziku. Učenke in učence pri tem spremljamo na poti od usvajanja pogovornojezikovnih osnovnih kompetenc tja k starosti primernemu (nadaljnemu) razvoju izobraževalnojezikovnih kompetenc (ustno in pisno). Posebej z navezavo na predmete in njihove vsebine pripravljamo oz. nadalje širimo vedno bolj izobraževalnojezikovne kompetence.

Pouk prvega jezika podpira učenke in učence pri razvoju njihove individualne večjezičnosti⁵ in prispeva k izoblikovanju jezikovnega zavedanja⁵. Pospešujemo njihovo motivacijo za učenje, njihovo samopodobo in veselje ob rabi jezika.

Didaktična načela (predšolska stopnja in 1. do 4. šolska stopnja):

Pouk prvega jezika omogoča učenkam in učencem nadaljnji razvoj njihove jezikovne dejavnostne zmožnosti. Načrtno opazovanje razvoja kompetenc in iz njega izpeljani pospeševalni načrt zagotavljajo primerno naraščanje. Učna oseba posreduje sporazumevalna kompetenčna področja poslušanja, govorjenja, branja in pisanja med seboj povezana in z na sobesedilo navezanim delom pri besedju in jezikovnih sredstvih na besedni, stavčni in besedilni ravni v raznolikih položajih in interakcijah. Opismenjevanje (oz. usvajanje druge pisave) opravljamo pred usvajanjem pisnih in bralnih zmožnosti in poteka vzporedno oz. v dogovoru z razredno učno osebo oz. učno osebo za NkD. Učna oseba ponuja spodbudne učne priložnosti za utrjevanje in nadaljnje razvijanje receptivne in produktivne besedilne kompetence. Pri usvajanju in širjenju izobraževalnojezikovnih kompetenc za predmetno učenje sodeluje učna oseba po potrebi z učnimi osebami rednega pouka in pouka NkD.

Učna oseba spodbuja učenke in učence k temu, da uporabljajo svoj celotni jezikovni repertoar za sporazumevanje in spodbuja razmišljanje o jeziku, primerjanje jezikov in prenos med jeziki⁵, pri čemer lahko pomagajo obšolski stiki in kooperacije. Ob politični in konfesionalni nevtralnosti se ukvarja pouk na osnovi ustreznih učnih gradiv z bistvenimi temami življenjskega okolja učenk in učencev kot tudi s kulturo v migracijski družbi⁵ in demokracija.

Učna oseba se loteva heterogenosti učnih skupin z notranjo diferenciacijo z metodo raznolikostjo, različnimi delovnimi oblikami in vključevanjem učenk in učencev pri postavljanju ciljev in izbiri vsebin. Pospešuje celostno učenje jezika in zbuja veselje pri rabi jezika s spremenljivimi ponudbami (dejavno usmerjene aktivnosti, igrive učne oblike, prvine gledališke pedagogike, glasba, film, digitalni mediji, književna besedila, kreativno pisanje). Učna oseba posreduje strategije in tehnike za učenje jezikov za samostojni nadaljnji jezikovni razvoj.

Učni načrt se ukvarja s to prečno temo: Medkulturna izobrazba⁵

Osrednji predmetni koncepti (predšolska stopnja in 1. do 4. šolska stopnja):

Načrtovanje in oblikovanje pouka prvega jezika se ravna po štirih osrednjih predmetnih konceptih „Komunikacija in učinkovanje“, „Funkcija in sistem“, „Večjezičnost in družba“ ter „Razmišljanje o jeziku in prenos“. Te koncepte je treba misliti povezane med seboj; predstavljajo vedno spet ponavljajoče se vpogled, ki oblikujejo jedro jezikovnega predmeta in jih je treba upoštevati pri izboru in posredovanju vsebin.

Komunikacija in učinkovanje

Ta koncept se nanaša na ustne in pisne sporazumevalne procese. Učenke in učenci doživljajo, kako poteka jezikovna interakcija, kako shranjujemo, posredujemo, obdelujemo in usvajamo informacije in vedenje in kateri dejavniki vplivajo na komunikacijo.

Funkcija in sistem

Ta koncept gleda na jezik kot sistem s pravili, ki je izpostavljen stalnemu spreminjanju in na katerega vplivajo družbene spremembe. Učenke in učenci pridobivajo vpogled v funkcijo receptivnih in produktivnih spretnosti ter jezikovnih sredstev, ki so potrebna za situaciji primerno in ciljno usmerjeno jezikovno dejanje.

Večjezičnost in družba

Ta koncept se nanaša na individualno in družbeno večjezičnost ter kulturno zaznamovane dejavnostne vzorce⁵. Učenke in učenci doživljajo obširno jezikovno izobrazbo, ki omogoča

udeležbo v družbi in priznava, da oblikuje identiteto celotni človekov jezikovni repertoar, katerega razvoj podpira⁵.

Razmišljanje o jeziku in prenos

Ta koncept se nanaša na metajezikovno razmišljanje o jeziku (jezikih)⁵ ter jezikovno posredništvo v kontekstu individualne in družbene večjezičnosti⁵. Učenke in učenci doživljajo, kako pogloblja jezikovnoprimerjalno razmišljanje razumevanje in kako se lahko razmišljujoče ukvarjamo s procesi prenosa in posredovanja med različnimi jeziki ter jih uspešno oblikujemo.

Kompetenčni model in kompetenčna področja (predšolska stopnja in 1. do 4. šolska stopnja):

Pouk prvega jezika se ravna po Skupnem evropskem referenčnem okviru za jezike Evropskega sveta (SEJO 2001 in SEJO-Companion Volume 2018) ter učnih načrtih jezikovnih predmetov (Živi tuji jeziki, jeziki narodnih skupnosti, Nemščina, NkD). Kompetenčni model obsega pet kompetenčnih področij: Poslušanje, Govorjenje, Branje, Pisanje in Jezikoslovne kompetence. Ne posredujemo jih hierarhično, temveč medsebojno povezano:

Poslušanje

Slušno razumevanje je za uspešnost komunikacije – v neposrednem pogovoru ali medialno posredovano – osrednjega pomena. Segaja od globalnega razumevanja do dojemljanja detajlov.

Govorjenje

Ustno/Govorno jezikovno dejanje obsega dialoško govorjenje (sodelovanje pri pogovorih) in monološko (neprekinjeno) govorjenje. Razvija se od vzorčastih tja do samostojnih, povezanih sporočil.

Branje

Bralno razumevanje je temelj za vseživljenjsko učenje v smislu razmišljujoče osnovne izobrazbe. Bralno razumevanje segaja od globalnega razumevanja do dojemljanja detajlov in temelji na dobro razviti bralni spretnosti.

Pisanje

Pisno jezikovno dejanje omogoča izražanje samega sebe in sposobnost udeleževanja v pisnih okoljih in predstavlja nadaljnji temelj za vseživljenjsko učenje v smislu razmišljujoče osnovne izobrazbe. Razvija se od vzorčastega tja do samostojnega, povezanega pisnega sporočanja.

Lingvistične kompetence

Tvorijo osnovo za udeležanje štirih sporazumevalnih kompetenčnih področij, uspešnost ustnih/govornih in pisnih jezikovnih dejanj ter jezikovno posredništvo (prevajanje in tolmačenje). Poleg besedja, struktur, pisave, pravopisa, izgovarjave, poudarka obsegajo tudi razmišljanje o jeziku (primerjanje jezikov in metajezikovne perspektive). Cilj je uspešno – četudi še ne vedno jezikovno pravilno udeležanje – komuniciranje v ustnih/govornih in pisnih jezikovnih dejanjih, ki so navedena v učnem načrtu.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov (predšolska stopnja in 1. do 4. šolska stopnja):

Naslednji kompetenčni opisi navajajo ciljne kompetence, ki jih učenke in učenci, izhajajoče iz njihovega individualnega jezikovnega in učnega stanja, postopno usvojijo v pouku prvega jezika.

Poslušanje

Učenke in učenci znajo

- razumeti informacije, razlage in pripovedi v pogovorih in govorjenih besedilih o konkretnih temah v vsakdanjih in poučevalnih položajih, če se govori jasno in razločno v standardnem jeziku.
- razumeti glavne izpovedi v v standardnem jeziku oblikovanih medijskih prispevkih o poznanih vsakdanjih in stvarnih temah, če se govori jasno in razločno (slušna besedila, zvočne knjige, avdiovizualni mediji, kot npr. kratki videoposnetki, sekvence iz filmov idr.).

Govorjenje

Učenke in učenci znajo

- se sporazumevati o konkretnih temah svojega življenjskega okolja in o stvarnih dejstvih z omejenim, utrjenim repertoarjem besed in struktur v povezanih stavkih ter po potrebi uporabljati dane jezikovne opore (začetki stavkov, pomoč pri formuliranju, besedni seznami, slikovni impulzi idr.).
- skoraj pravilno uporabljati izgovorne in intonacijske vzorce (npr. uporabljati intonacijske vzorce, da izražamo različna jezikovna dejanja kot izpoved, vprašanje itd., udejanjanje naglasov v besedah in besednih skupinah, odmori kot zaznamek konca pomenskega odseka), pri katerih še more priti do interferenc iz glasovnega sistema variacij njihovega prvega jezika ter z nemščino.
- pridobivati informacije (tudi ponovno vprašati in ob nejasnostih prositi za pojasnilo) in jih posredovati v enostavnih, povezanih stavkih.
- opisati izkušnje, stvarne danosti in dogodke v enostavnih povezanih stavkih in po potrebi kronološko.
- pripovedovati enostavne zgodbe o poznanih temah, peti pesmi, recitirati rime in pesmi in povzeti dogajanje v književnih besedilih, knjigah in filmih.
- sporočiti, utemeljiti svoje mnenje o poznanih temah in oblikovati enostavne razlage (po potrebi uporabljati dane opore).

Branje

Učenke in učenci znajo

- brati in globalno razumeti kratka besedila različnih besedilnih vrst o konkretnih temah in pri tem uporabljati prve bralne strategije.
- povzeti iz kratkih besedil bistvene informacije in dojeti glavne izpovedi, pri čemer po potrebi uporabljajo dane opore (besedni seznami, slike, vprašanja o besedilu, leksikoni idr.).
- povzeti informacije iz kratkih avtentičnih besedil o poznanih vsakdanjih in stvarnih temah ter književnih besedil (besedila iz otroških revij, otroška književnost, televizijski/prireditveni sporedi, navodila za ročna dela, navodila za uporabo, pravila igre, izbrani spletni viri idr.).

Pisanje

Učenke in učenci znajo

- oblikovati besedila različnih besedilnih vrst o konkretnih temah svojega življenjskega okolja in po potrebi uporabljati dane jezikovne opore (začetki stavkov, pomoči pri formuliranju, napotki za členitev besedila idr.).

- oblikovati kratka kreativna besedila k besedilni predlogi, npr. rime, pesmi, zgodbe idr. (generativno pisanje).
- oblikovati kratka stvarna besedila o konkretnih temah svojega življenjskega okolja in po potrebi uporabljati dane jezikovne opore.

Lingvistične kompetence

Učenke in učenci znajo

- uporabljati utrjen repertoar besed (osnovno in razširjeno besedje, izbrano strokovno besedje posamezne šolske stopnje) in slovničnih struktur na ravni besed, stavkov in besedila (oblike in mesto glagola, skladnja, stavčne zveze idr.).
- spoznati osnovna pravopisna pravila in skoraj pravilno napisati besede in stavke z uporabo leksikonov, da zmorejo kompetenčna področja 1–4.
- uporabljati enostavne strategije za primerjavo jezikov na glasovni, besedni, stavčni in besedilni ravni⁵.
- se znajti v enostavnih sporazumevalnih položajih o poznanih temah ob uporabi prvega jezika in nadaljnjih jezikov⁵ (prevod, preklapljanje, mešanje jezikov in prenos).

Uporabna področja

Pouk prvega jezika spremlja večjezične učenke in učence na poti od usvajanja osnovnih kompetenc v pogovornem jeziku tja k starosti primernemu (nadaljnjemu) razvoju kompetenc (ustno in pisno) v izobraževalnem jeziku v njihovih prvih jezikih. Zaradi različnih organizacijskih oblik in velike heterogenosti učne skupine učni načrt ne vsebuje posebej navedenih uporabnih področij. Ravna se – v idealnem primeru v dogovoru z razredno učno osebo/razrednimi učnimi osebami – po vsebinah, temah, želenih jezikovnih dejanjih in uporabnih področjih izbranih obveznih predmetov primarne stopnje (npr. Nemščina/NkD, stvarni pouk).

¹ Izobraževalna, poklicna in življenjska orientacija	² Entrepreneurship Education	³ Pospeševanje/promocija zdravja
⁴ Informatična izobrazba	⁵ Medkulturna izobrazba	⁶ Medijska izobrazba
⁷ Politična izobrazba	⁸ Refleksivna pedagogika o vlogi spolov in enakosti	⁹ Spolna pedagogika
¹⁰ Jezikovno izobraževanje in branje	¹¹ Okoljska izobrazba za trajnostni razvoj	¹² Prometna in mobilnostna izobrazba
¹³ Gospodarska, finančna in potrošniška izobrazba		